

Program knihovny na jaro 2011

Květen 2011

3. 5. 17.00
Zdravý životní styl. Konstelace traumatu.
Rozeznání a ukončení destruktivních vzorců v našich životech. *Přednáší Tomáš Bitrich*

4. 5. 18.00
Večery pro ucho. Kurníkář
Absurdní rozhlasová hra, která vznikla na motivy Tří sester A. P. Čechova. *Hosty večera budou aktérky rozhlasové hry.*

10. 5. 16.30
Beseda. Šátkování.
Význam nošení pro tělesný kontakt s matkou, ukázky úvazů. *Lektorka Mgr. Jana Haslingerová.*
V rámci kampaně Světový týden respektu k porodu.

13. 5. 17.00
Bubnujeme.
Muzikoterapeutický workshop pro celou rodinu s besedou na zahradě SKP Klubíčko. Význam rytmu v pohybu pro vývoj jedince v prenatálním období. *Facilitátor Petr Šušor.*
V rámci kampaně Světový týden respektu k porodu.

19. 5. 19.00
Večery pro dokument. Muž na laně
Oskarový snímek o splněném snu. Francouzský dobrodruh ilegálně přešel po ocelovém laně mezi newyorskými „dvojčaty“.

25. 5. 18.00
Autorský večer. Jan Bauer
Novinář a spisovatel, který se věnuje především detektivkám a literatuře faktu, přičemž uplatňuje své znalosti českých dějin.

2. 5. – 13. 5.
Výstava. Mámo, dotýkej se mne
Výstava fotografií a výtvarných prací. Knihovna K. H. Máchy ve spolupráci s SKP Klubíčko. V rámci STRP

Červen 2011

15. 6. 18.00
Večery pro ucho. Strýc Ota ze Stockholmu
Dokument G. Albrechtové. Autorčin strýc O. Štorch se r. 1933 narodil v Litoměřicích ze smíšeného česko-německého manželství. Jako mladík se podílel na šíření letáků proti komunistickému režimu a za to byl r. 1952 odsouzen na 12 let nucených prací.

18. 6.
Výlet s Václavem Vokolkem
Posvátná místa severních Čech. *Rezervace nutná na tel. 416732453.*

Doporučujeme

15. 5. 14.00
Večerní máj – je lásky čas
Na úpatí Mostné hory v Litoměřicích, kde byla loni odhalena identická socha K. H. Máchy jako na Petříně, se uskuteční básnické čtení místních i pražských básníků s hudebním doprovodem. Realizace: Klub pražských spisovatelů, Salva Guarda Litoměřice, Nadační fond Kalich a Město Litoměřice.

Akci uvedou A. Vondra, B. Svoboda a L. Chlupáč. Vystoupí mj. M. Zgublačenko, P. Groh, F. Jindřišek a studenti SPGŠ J. H. Pestalozziho a Gymnázia J. Jungmanna.

Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích

6. 5. – 26. 6.
Patrik Hábl: Snozřivost

24. 6. – 31. 7.
Jiří Novák: V pohybu
(výstava v bývalém jezuitském kostele Zvěstování Panně Marii v Litoměřicích)
www.galerie-ltm.cz

Filmový klub v kině Máj

20. 4. **Krásná Junie**
(Christophe Honoré)
27. 4. **Věrná kopie**
(Abbas Kiarostami)
4. 5. **Domů na vánoce**
(Bent Hamer)
11. 5. **Mama Gógó**
(Fridrik Thór Fridriksson)
18. 5. **Lepší svět**
(Susanne Bier)
25. 5. **Submarino**
(Thomas Vinterberg)

Začátky ve 20:00,
www.mkz-ltm.cz,
možnost rezervace on-line

Letní kino

30. 4. Pálení čarodějnic,
Fimfárum 3 – Do třetice všeho dobrého
Začátek po setmění cca 20:00. Vstupné 50 Kč, děti v doprovodu rodičů zdarma.

20. 5. Slavnostní zahájení sezony.
Vše pro dobro světa a Nošovic.
Za účasti režiséra filmu Víta Klusáka. Soutěž o nejlepší pokrm ze zelí, turnaje v pétanque a j. koncert *Houpací koně*.

27. 5. **Občanský průkaz**
Hořká komedie režiséra Ondřeje Trojana na motivy stejnojmenné knihy Petra Šabacha.

Karel

Karel Hynek Mácha *1/2011 – informačně-literární bulletin Knihovny K. H. M. v Litoměřicích

Karel Hynek Mácha #1/2011
Informačně-literární bulletin
Knihovny K. H. Máchy v Litoměřicích

Třikrát ročně vydává příspěvková organizace
Knihovna K. H. Máchy v Litoměřicích,
Mírové náměstí 26, 412 01 Litoměřice

ISSN 1803-7313
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR E 18798

Editor Jaroslav Balvín
Design Martin Raudenský
Tisk R&K Servis, Děčín

E-mail karel.khm@seznam.cz
Tel. 416 732 453
www.knihovnalitomerice.cz

Obsah

Úvodník	01
Profil – Václav Vokolek	02
Novinky z fondu knihovny	08
Knihovna – Dětské oddělení	12
Statistika nuda je...	17
Helena Hošková a Sutrisno	18
Z pamětí Stanislava Kosprda	22
Hřivny Pavla Vašáka	26
Recepty – Pavel Vašák	28
Knihovničky – Prackovice n. L.	30
Soutěž Máchovou stopou	32
Almanachy SPŠ	33
ASSociace – webová galerie	34
Letci RAF na Litoměřicku	35
Komiks – Marek Rubec	36

<i>Literární příloha</i>	
Ivo Vodička	39
Dušan Ospalík	46
<i>Z literární soutěže Máchovou stopou</i>	
Jiřina Róbllová	50
Jakub Praibíš	54
Gregory diVino	55
Program knihovny	58
Doporučujeme	58

Vážení a milí čtenáři,

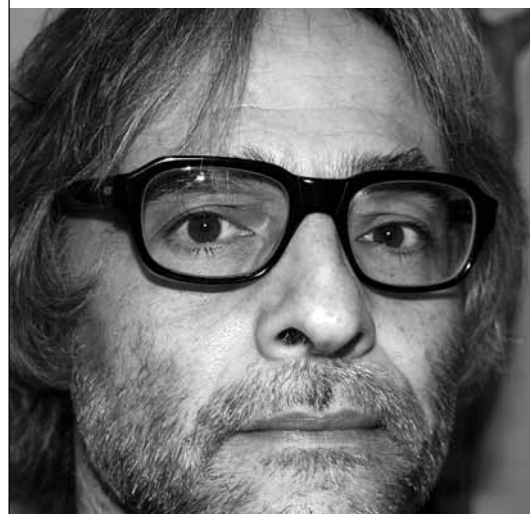
Karel
František
Tománek

pro letošní rok jsme pro vás připravili jako novinku *Večery s dokumentem*, které rozšiřují nabídku poslechových *Večerů pro ucho*. Od března si můžete na jednotlivých odděleních zapůjčit brýle ke čtení a v případě deštivého počasí i deštník. Snížili jsme výpůjční cenu za časopisy, upravili seniorský věk ze 70 na 65 let a nabídli vám modré krabičky přání – do nich můžete vkládat své připomínky k chodu naší knihovny. Rozhodli jsme se vás jednou za čtvrtletí pozvat na *Setkání s knihovnou* – budeme vás informovat o tom, jaké novinky jsme nakoupili, jaké změny v knihovně chystáme a rádi si vyslechneme, co naopak vy očekáváte od nás. Pro děti jsme připravili velkou několikaměsíční soutěž *Pexetrio* a někteří z vás se zúčastnili i přípravy *Dračí knihy*. Velmi by nás potěšilo, kdybyste se u nás cítili jako doma, neboť pevně věříme, že i *naše knihovna může být vaší srdeční záležitostí*.

Přeji vám radostné a barevné jaro.

Napište řediteli k.f.t@seznam.cz

Ředitel knihovny. Foto archiv

Měli bychom respektovat a uctívat nevysvětlitelné,

říká spisovatel Václav Vokolek, který 20. 1. 2011 zahájil výstavu malíře a sochaře VOJMÍRA VOKOLKA pořádanou v Praze Knihovnou Václava Havla. Prezentace potrvá v galerii Montmartre v Řetězové 7 až do konce května. O rodu Vokolků chystá nakladatelství Torst vydat obsáhlou publikaci a VÁCLAVU VOKOLKOVÍ vyšla v březnu třetí z řady knih, zkoumajících Neznámé Čechy, a to jejich severozápadní část včetně Litoměřicka. Knihu VOKOLEK pokřtil v naší knihovně.

Mohl byste z rodového stromu „vy-píchnout“ ty nejvýznamnější z Vokolků?

V první řadě je to můj dědeček, po kterém se jmenuji Václav. Nikdy jsme se nesetkali a existuje o tom nádherná historka. Když se dozvěděl, že se mu narodil vnuk Václav, tak to starce potěšilo, a protože to byl noblesní představitel starého světa, tak prohodil: „Těším se, až spolu půjdeme na víno!“ Žádný sentiment, žádná skutečnost. Ke sklence vína bychom zasedli já v osmnácti, on

ve sto čtyřech letech. Pak je to nadčasový bonmot. Ptom následují jeho tři synové. Nejstarší Vlastimil, přítel Reynkův, Holanův, Halasův a mnoha dalších, byl jemným znalcem literatury, kterou vydával v nádherných tiscích. Jeho bratr Vojmír byl vynikajícím malířem, grafikem a freskařem. Myslím si, že právě on mi byl po dlouhá léta jediným skutečným učitelem, Mistrem. A samozřejmě můj jedinečný otec! Dnes na něm obdivuji všechno. Ti všichni byli mým světem a velice mi chybějí.

Před rokem 1989 jste nemohl, resp. nechtěl působit v oficiálním veřejném prostoru a prošel jste několik zaměstnání zahrnující zámeckého správce, muzejníka nebo restaurátora. Pocházíte z Děčína, studoval jste v Ústí nad Labem, nepůsobil jste později třeba i v Litoměřicích?

Při mých životních dobrodružstvích jsem okolo Litoměřic kroužil, ale nikdy jsem tu ani nepracoval ani nežil. Škoda. Litoměřice mě totiž vždy přita-

hovaly. Jako dítě jsem jezdil na prázdniny do nedalekých Prosmyk, malebné vísky, kterou pozřela chemička, a Litoměřice byly asi první město, které jsem mimo rodný Děčín spatřil. Pak jsem se tu osudovou náhodou setkal s bohoslovcem Antonínem Švercem a začal jezdit na návštěvy do zdejšího semináře. Zažil jsem tu mnohé a poznal jedinečné a zajímavé lidi. Také třeba bývalého arcibiskupa Vlka, nynějšího arcibiskupa Duku, ale hlavně celo-

Václav Vokolek. Foto © KFT

životního přítele a vlastně bratra Václava Pospíšila. Tehdy byly Litoměřice takové pusté spící město, chodili jsme postranními uličkami do dómu, byla to vyloženě kafkovská nálada v římskokatolickém hábitu. Nechybělo mnoho, a třeba jsem tu na semináři studoval. Byla to v tu chvíli lákavá past, ale ne-sklapla.

Pedagogicky již dlouhou dobu působíte na pražské Vyšší odborné škole publicistiky. Co tu učíte? Zaregistroval jste během let u studentů nastupujících na školu změnu v připravenosti a povahových kvalitách?

Učím tvůrčí psaní a dějiny umění a kultury. Změny připravenosti? Ty nepozorují, protože o žádné připravenosti v oblasti dějin, umění a literatury se nemůže mluvit. Většina studentů neví v tomto ohledu vůbec nic. Jsou zcela nedotčení. Co a kdo je učí na střední škole, netuším a hlavně nechci vědět. Tak mě vždy trochu pobaví, slyším-li o stávce učitelů. Měli by se spíše nějak manifestačně a kolektivně stydět. Byly by to nádherné titulky v novinách: „*Tisíce učitelů se stydí před hrobem Ladislava Klímy!*“ Možná právě proto jsem před pěti lety založil jakousi svobodnou univerzitu, jmenuje se Collegium lucis. Více si o ní najdete na www.collegiumlucis.cz. Na tu jsem pyšný a považuji ji za světlý bod nejen v názvu.

Dlouhodobě působíte jako výtvarník, resp. výtvarno propojujete s textem. Pracujete na něčem i nyní?

Protože stále více času věnuji psaní, maluji nejvíce v létě na Vysočině. Mám tam krásný letní ateliér, nesmírně klidný. Tam se věnuji svým krajinám malo-

vaným utajenou technologií, do nichž vpisují fragmenty textů, českých i německých. V malbě jsem se osvobodil od ješitnosti výstav, prezentací, snad i jisté slávy. Mám sice obrazy v Národní galerii, vystavoval jsem leckde ve světě, ale nyní jsem ustoupil do stínu a maluji si, co chci. Je to velice osvo- bozující.

Kde žijete? Souvisí toto místo – a vůbec místa, kde jste delší dobu žil, – s vaším momentálním odborným a literárním zájmem?

Já se v životě mnohokrát stěhoval z místa na místo, skoro ze života do života. Nikdy bych nečekal, kde se octnu. Většinou jsem se octnul tam, kde jsem to čekal nejméně, spíše vůbec. Stejně tak bych nikdy nevěřil, že budu bydlet v Mělníce. Ale vlastně tu nebydlím, dům stojí na protějším svahu, na bývalých vinicích. Charakteristickou mělnickou siluetu s věží vidím v dálce z okna, přes husté květy orchidejí. Tak jsem si to vždy přál – bydlet ve městě, kde nikoho neznám, nikdo nezná mě, příliš do toho města nevstupovat a nemít k němu vůbec žádný vztah. Prostě se na něj z uctivé vzdálenosti dívat z okna.

Máte za sebou mnoho děl různých literárních žánrů. Jaká z nich byste doporučil čtenářům našeho bulletinu? Jsou naopak některé práce, ke kterým máte vlašný vztah, nezmiňujete se o nich nebo se za ně dokonce stydíte?

Nestydím se za žádné, nemám v nejmenším proč. Právě proto jsem do roku 1989 nevydal ani řádek. Jsem nyní více znám jako autor knih o posvátnosti než jako literát. To mi také

vyhovuje. Nemusím mít s literárním světem, opět tak malým, nic společného. Má nejtěžší kniha je *Triptych a Cesta do pekel*. Ženám bych doporučoval svůj *Low žen*, dnes nesehnatelný. Milovníkům poezie svou poslední knihu *Mytologie zahrádkářské kolonie*. Labužníkům pak Hercynský les. Těm, co by se o mně chtěli něco dozvědět, pak *Krajiny vzpomínek*, protože se tam o mně mnoho nedočtou. A milovníkům jisté literatury pak nádherně vydané eseje *Exily a úkryty*.

Po roce 2000 je vaše tvorba specifická i spoluprací s dalšími umělci.

V posledních letech se nad přesahem knihy hodně zamýšlím. Vzniklo to na autorských čteních, která jsou nesmírně nudná. Nudil jsem se i jako posluchač i jako účinkující. A tak jsem si pozval nějaké hudebníky nebo se třeba něco při čtení promítalo. A protože mám na spolupracovníky štěstí, tak právě vzniká společná práce mezi mými texty, mou recitací, hudbou Jakuba Pecha a pohyblivými obrazy Jana Marouška. Kniha a DVD se budou jmenovat *Očarováný les*.

Proč jste se pustil i do žánru literatury pro děti?

Asi proto, že mám hodně dětí, stále mladších a mladších, tak jsem pro ně občas něco napsal. Za poslední knihu jsem dokonce dostal cenu ministerstva školství (*cena SUK 2008 za přínos k rozvoji dětského čtenářství za knihu Obrazy ze Staré Říše, kterou vydalo nakladatelství Mladá fronta, pozn. red.*).

Náš rozhovor vzniká především u příležitosti vydání dalšího dílu z řady Neznámé Čechy, zaměřeného na se-

verozápad naší republiky včetně Litoměřicka, Kokořínska a Poohří. Vy jste byl se čtenáři naší knihovny dvakrát na výletě po některých z míst, která se v knize určitě objevují.

Rozhodně to není žádný návod pro výlety, i když se to trochu vlezle na obálce tvrdí. Všechny ty knihy budou jednou jakousi ucelenou učebnicí posvátnosti náboženství, kterou vysvětlují v krajině. Byl bych rád, aby lidé na ta místa jeli s mou knihou a uvědomovali si, že tu mají velkou možnost přemýšlet a kontemplovat.

Jak byste popsal svou metodu při psaní tohoto typu publikací: jsou spíše výsledkem bádání v archivech, komunikace s místními, nebo snad vaším procitováním krajiny, jíž zrovna pojmáte?

Znovu opakuji, že ta místa jsou záminkou k vysvětlení jinak těžko postižitelných souvislostí. V první řadě si je vybírám, někdy dosti těžce. Přednost mají místa zdánlivě nevýznamná, jak se dnes říká neatraktivní. Samozřejmě pracuji s literaturou, hodně regionální, navštěvuji místní muzea, hlavně však zkoumám přímo na místě. Často opakovaně. Velkou roli také hrají mé pocity na nějakém místě, je to přece i má kniha, a tak se jim nevyhýbám. Ale hlavním zdrojem je neustálé, téměř každodenní studium zdánlivě odlehklých věcí, tedy moje vědomosti. Hodně také spolupracuje fenomén náhody, která mě vždy zavede přesně tam, kam potřebuji, dá mi příležitost setkat se s lidmi, které musím oslovit. Takže by se tato vzácná bytost, náhoda, měla psát s velkým N.

Je sever republiky oproti zbytku území něčím výrazný?

Severní Čechy jsou hodně svébytné, nesrovnatelné. Jednak je to krajina nesmírně krásná. To si uvědomovali velcí němečtí romantici i básníci. České středohoří a České Švýcarsko jsou krajiny nesrovnatelné. Pak je to krajina, v níž žili, ať se nám to líbí, nebo ne, lidé mluvící německy. Byli to v 19. století zeměští vlastenci, takzvaní „bémáci“. Proto jsou zdejší pověsti zcela jiné, však si je lidé ještě před nedávnem vyprávěli německy. Je to mimořádný kraj, vzrušující, ale také zoufale poničený. Stále se sem vracím jako domů.

Které místo v severních Čechách je vaším srdečním? Které je podle vás málo známé a nedoceněné a naopak které je nějakým způsobem přeceněné, vyčerpané?

Já žádným místům, ani v severních Čechách, nedávám přednost. Nepořádám pomyslné soutěže krásy. Ty již z principu nevedou k ničemu. Z duchovního hlediska jsou tu nesmírně silná místa. Například Tříkřížový vrch (Kalvárie) u Velkých Žernosek, bizarní vrcholek Sedla, ale také křížová cesta u Jiřetína či Boží hrob u Úštěka nebo prastarý Oldřichův dub u Peruce. To jsou místa nesmírně silných energií, citlivý člověk tu může najít všelicos. Ale o tom by se mělo mlčet a já o ničem takovém nepíšu. Protože se jedná o prastarou kulturní krajinu, je tu každé místo důležité. Zájem o esoteriku má na české odborné scéně, které kraluje spolek skeptiků Sisyfos, dosud pejorativní nádech. Proč tomu tak podle vás je? Musíte čas-

to obhajovat svou práci před akademií, skeptiky apod.?

Spolek Sisyfos mě nechává zcela lhostejným. To nejsou lidé, kterých bych si vážil, jsou to spíše zatrpklí představitelé zoufale lpící na často již zastaralých názorech. Nedivím se jim, protože jsou typickými reprezentanty materialistické vědy, jakou pěstoval a zbožňoval minulý marxistický režim, založený na kulturním materialismu. Jejich směšný Bludný balvan by dostalo mnoho vědeckých kapacit z oboru archeologie, historie a samozřejmě filosofie, které však mají to štěstí, že žijí a přednášejí na západ od našich hranic. Já svou práci nemusel nikde obhajovat a jsem pyšný na svou přednášku v Akademii věd, která byla přijata téměř s nadšením.

Kdy a proč jste se esoterice začal věnovat? Proč ve vztahu ke krajině?

Na slovo „esoterika“ jsem docela alergický. Vyměňme ji za „vědomí posvátnosti“. Pak mohu odpovědět, že něčemu takovému se věnuji celý život. Vědomí spirituality vše přesahuje, i umění a filosofii, takže se s něčím takovým je možno setkat záhy. Možná, že jsem k posvátnosti směřoval všemi možnými i nemožnými cestami, ale její přítomnost pro mne byla samozřejmostí. Pak jsem pocítil potřebu sdělení. Má kniha Triptych je jistou sumou v tomto ohledu, má asi pár čtenářů. Tak jsem zvolil jiný žánr. Najednou oslovím čtenářů daleko více. V pravidelných rozhlasových pořadech na ČRo3-Vltavě, jsou již pět let velice sledované, jde počet do desítek tisíc. To není v žádném případě ješitnost, ale ta již zmí-

něná potřeba sdělení. Naopak skutečný esoterik, málokdo si uvědomuje, co to slovo znamená, se zajímá o skryté věci a sdělnosti se zcela brání a miluje zcela uzavřenou esoterickou společnost. Pak ti dnešní esoterici jsou jimi jaksi naruby, ale může to docela vynášet. Spojení posvátnosti s krajinou je tak trochu mým vynálezem. Nevím, co by tomu řekl Mircea Eliade, můj Mistr, ale dokázat spojit srovnávací mytologii, dějiny náboženství, dějiny posvátnosti s určitým místem a jeho dějinami se mi zdá nesmírně zajímavé. Dá se tak mnohé pochopit, mnohé dokázat, ale i mnohé prožít. Ale také respektovat tajemství. Nevysvětlitelné je něco, co bychom měli i my respektovat a do jisté míry uctívat. Právě v uvědomění nevysvětlitelného by měla spočívat lidská velikost.

Spisovatel a publicista Václav Vokolek se narodil 1. ledna 1947 v Děčíně jako syn katolického literáta a esejisty Vladimíra Vokolka. Po středoškolských a nedokončených vysokoškolských studiích pracoval jako zámecký správce, pracovník muzea a později restaurátor výtvarných děl zejména v severních Čechách. V roce 1975 si zvolil svobodné povolání. Po listopadu 1989 vydal řadu knih různých literárních žánrů, působil i v literárních redakcích (Host, Souvislosti), podílel se na založení nakladatelství Triáda, od roku 1995 vyučuje na pražské Vyšší odborné škole publicistiky. Jako editor se věnuje literárnímu odkazu svého otce a kulturní historii českých zemí. Intenzivně se věnuje také výtvarné tvorbě. Žije v Mělníku.

Bookowski zalezl v zimě za pec a četl a četl. A jestli kamna nevyhasla a pokud neshořel, čte dodnes.

Beletrie

Joseph Sheridan Le Fanu
Carmilla
Překlad Josef Pepson Snětivý
Čas 2010

Carmilla je nejslavnějším gotickým románem irského autora J. S. Le Fanu (1814–1873), poprvé byla vydána rok před jeho smrtí, léta Páně 1872. Hlavní hrdinka, mladá šlechtice, se věnuje lesbickým hrátkám s přítelkyní, ta ale brzy zemře a za podobných nejasných okolností umírají i lidé z podzámčí. Na scéně se objevuje femme fatale, která si naši hrdinku podmaní natolik, že z ní doslova vysává život. Všechno ale jistě dobře dopadne! *Dracula* Brama Stokera, kanonické dílo žánru, předstihla vampýrská *Carmilla* o čtvrtstoletí, silně ho ovlivnila a podobně jako on byla častokrát zfilmována.

Marie Šťastná
Interiéry
Host 2010

O své třetí sbírce poezie autorka a nositelka Ceny Jiřího Ortena za rok 2004 a Drážďanské ceny lyriky 2010 říká: „*Texty v Interiérech se snaží zachytit vnitřní i vnější prostor vytvořený během času stráveného v určitém místě. Takový prostor budujeme nevědomky i vědomě. Opatřujeme jej pravidly, různými rituály a trváme na jejich dodržování. I my sami můžeme být zahrnuti do prostoru, který vytvořil někdo nám blízký, a jsme nuceni přijmout jeho pravidla. Nebo na ně dobrovolně přistoupíme. V dětství se tato pravidla mohou jevit jako magické úkony či zařikávání. Později je přestaneme uznávat jako smysluplná a potřebná, chceme z jimi omezeného prostoru vystoupit, ale občas zjišťujeme, že jsme jimi byli zcela pohlceni a že samozřejmé mechanismy vnějšího světa úplně neovládáme. Může se tedy přihodit, že se za každou cenu chceme navrátit do známého bezpečí, i když to zase znamená omezení. Vytváříme tak duplikáty světů, ze kterých jsme se kdysi snažili odejít.*“

Sbírka vznikala v posledních třech letech, ve stejném období, kdy autorka sestra, grafička Karla Šťastná, pracovala na podobném tématu. Vznikla tak sesterská spolupráce, kterou spojuje totožný výchozí bod: rodný dům a jeho prostory, obyvatelé a atmosféra.

Naučné oddělení

Václav Cílek
Orfeus
Dokořán 2009

První část knihy tvoří příběhy a úryvky, které geolog, klimatolog, spisovatel a popularizátor vědy Václav Cílek (1955) nashromáždil během své první americké cesty v roce 1994, expedice do Gilf Kebiru v Egyptě v roce 2008 a nedávné cesty do obojetného Jeruzaléma. Tyto příběhy spojuje motiv snu či vize. Druhá část knihy je antologií převážně starověkých úryvků o podsvětních kultech, branách, jeskyních a obecně o podzemních bludištích, jakými podle jistých představ prochází duše po smrti. Ústředním motivem jinak temných textů je střídmost, resp. platónská kategorie sofrosyné. Pokud si ji člověk osvojí za živa, nepřepije se pramene zapomnění a nemusí opakovat bludnou pouť. Pojem střídmosti a přiměřenosti zároveň otvírá i aktuální cestu těch civilizací, které nechťejí jen tak zazářit a zhasnout. „*Podobně jako třeba rumunský filozof Mircea Eliade, Cílek píše stále jednu knihu, a dělá to vědomě. Vrací se k tématu paměti a posvátnosti míst, cyklickému pojetí času a návratu domů,*“ napsala Joanna Derdowska v recenzi v Hospodářských novinách, kde si všímá i toho, že za zvláštní pozornost stojí kulturní portrét Jeruzaléma, vycházející daleko mimo historické informace či politické odbočky a zakládající se na popisu města jako místa univerzálně posvátného. „*Cílek se nebojí položit citlivé otázky jako např. co pro současnou i budou-*

cí společnost bude znamenat prudký nárůst vyznavačů islámu,“ podotýká zase Anna Burdová ve webmagazínu Rozhledna.

Jiří Adámek, Václav Verner,
Vitalij Marek a kol.
Na zdraví. O pohostinství v Litoměřicích a v Terezíně v dobách minulých
Baron 2010

Vydejte se na potulku pajzly, pivnicemi, restauracemi a hotely, ale i pivovary a vinařstvími v Litoměřicích a okolí od počátku výroby piva a vína. Provede vás kolektiv zasloužilých pijanů soustředěných kolem útulné pokratické hospůdky U Kapličky. Kniha je především vizuálně nabitá, na jejích stránkách se setkáte s dobovými fotografiemi i skeny archivních dokumentů, pohlednic atp. Knihu vydalo pražské nakladatelství Baron, které v roce 2005 regionu přispělo mj. i publikací Litoměřicko na starých pohlednicích. Zvláštní kapitolu *Na zdraví* pak tvoří povídání o tradici sexuálních služeb pro vojáky, měšťany i vesničany v Terezíně. Díky tomuto titulu se dozvídáme, jak se o tomto městě smýšlelo mezi českými patrioty v roce 1898: „*Není druhého místa ve zněmčelém území, v němž by v ohledu mravním panovaly tak hrozné, křiklavé poměry, jako právě v Terezíně. Jdeme od města k městu po celém severozápadě, ale nikde se nesetkáme s tak hroznými poměry po stránce veřejné mravnosti. Líčiti poměry ty do podrobností, tak jak ve skutečnosti se jeví, k tomu by nestačilo celé číslo a také by hnusem nad tímto Babylónem vypadlo psáteli takového staté péro z ruky.*“ (Znemravnělost a bordelářství v Terezíně v Českém severu 25/1898)

Dětské oddělení

Jan Werich
Deoduši
Albatros 2010

Sbírka obsahuje Werichovy bajky a pohádkové prózy z autorova posledního tvůrčího období, převážně z let 1959–1972, kdy se mu podle jeho korespondence nepsalo ani nežilo nejlehčeji. Příběhy, napsané po oblíbeném a úspěšném *Fimfáru*, jsou však stejně tak nápadité, poetické i humorné, láska v nich vítězí nad nenávistí, vstřícnost nad arogancí, statečnost nad zbabělostí, dobro nad zlem. Poslední pohádka *Alibaba a čtyřicet loupežníků* je nedokončená a děti mohli soutěžit o její dopsání. Nepřehlédnutelně knihu doplňují ilustrace slovenského malíře a grafika Petera Uchnára.

Ivan Martin Jirous
Magor dětem
Torst 2009

Knížku půvabných veršů pro malé děti napsal básník, esejista a kulturní organizátor Ivan M. Jirous v osmdesátých letech během těžkého žaláře ve Valdicích, k němuž byl odsouzen z politických důvodů. V hrůzném prostředí věznice mu jemné, citlivé a křehké dětské básně sloužily jako spojnice jak s jeho dvěma malými dcerkami, tak se světem lidského citu vůbec. Knížka dnes patří k již klasickému fondu české poezie pro děti. Její druhé samostatné tištěné vydání vychází s novými ilustracemi

autorovy dcery Marty. Jiné své dceři, Františce, která letos, ve svých třiceti letech, vydala objemnou knihu *Vyhnanci*, Jirous věnoval tuto báseň, zahrnutou v souboru: „*Tak už hajinkej, Františko, / peřinku dáme na břicho. / Slepíčky šly už spinkat taky, / utichl vítr, spí i mraky, / broučci zalezli do jehličí. Vzhůru jsou jenom andělíčky, / aby tě ohlídali v noci / na nadýchaném obláčku. / Dobrou noc, ty můj miláčku.*“ Podle knihy byla v roce 2009 natočena audiokniha s názvem *Povídá Šmudle tululum*, kterou načetla Aňa Geislerová.

Hudební oddělení

Serj Tankian
Elect The Dead Symphony (DVD), Imperfect Harmonies
Warner Music 2009, resp. Supraphon 2010

Serj Tankian se narodil v roce 1967 v libanonském Bejrútu, odkud s rodinou brzy emigroval. Dnes působí jako zpěvák, skladatel, básník, aktivista a multiinstrumentalista. Je znám především jako zpěvák metalové skupiny System of a Down (SOAD). V roce 2002 společně s Tomem Morellem založil neziskovou sociálně-politickou organizaci Axis of Justice (Osa spravedlnosti). Veřejně kritizují násilí a nespravedlnost na světě a každý měsíc vysílají rozhlasový pořad, kam si zvou hosty jako Mumia Abu-Jamal (politický vězeň), Noam Chomsky (jazykovědec a anarchista) apod. Často se účastní demonstrací. Nový Bono? Tankian je vegeta-

rián, nesleduje televizi a neposlouchá ani rádio.

„*Nálada se chvíli pohupuje v zakouřeném jazzovém klubu, kde klavírista usrkává whisky a přehrává standardy, aby veškeré návštěvníky občas vyděsil výstřelem rockové kapely. Žvratů je zde hodně, nejsou možná nepředvídatelné, ale leckterý kardiak by si měl dát pozor. A do toho všeho zaznívá orchestr, který hraje tak úžasnou symfonii, že by vás za ni vyhodili ze všech hudebních škol. Klasické postupy tu nehledejte. Tady první housle hraje feeling,*“ píše ve své recenzi na Musicserveru o desce *Imperfect Harmonies* Petr Bláha. Druhé CD, resp. DVD, které naleznete mezi novinkami na hudebním oddělení, *Elect The Dead Symphony*, obsahuje záznam speciálního koncertu, který se uskutečnil v roce 2009 v Town Hall v Aucklandu na Novém Zélandě. Serj Tankian tam netradičně a zcela poprvé vystoupil v doprovodu sedmdesátičlenného orchestru Auckland Philharmonic Orchestra, aby zahrál své písně ze svého prvního alba *Elect the Dead* a pár dalších bonusů. Tankian vystupoval s projektem loni i v Praze, oporou mu přitom byl rovnou Český národní symfonický orchestr.

Monika Načeva + Tim Wright
Sick Rose
EMI/Monitor/Virgin 2010

Zřejmě nejoriginálnější interpretka české hudební scény Monika Načeva byla vyzvána ke spolupráci na doprovodných hudebních akcích ke kontroverzní výstavě *Dekadence now*, která až do ledna 2011 probíhala v pražském Rudolfinu. Rozhodla se natočit celou desku a ke spolupráci oslovila anglického zvukového experimentátora Tima Wrighta. Měla se již o co opřít, dříve totiž pracovala i na hudebním doprovodu výstavy *Dekadence v českých zemích 1880–1914 / V barvách chorobných. The Sick Rose* je název básně anglického pionýra romantismu Williama Blakea, kterou poprvé zveřejnil v roce 1794. Kromě jeho textů použila Načeva ke zhudebnění i texty českých modernistů, např. Karla Hlaváčka či Antonína Sovy. Zvukově pokračuje autorka v prozkoumávání možností temné elektronické hudby s repetitivními beaty i rozvolněnými hlukovými nebo naopak meditativními pasážemi, kterou koření její nezaměnitelný hluboký, trochu hysterický alt. Deska se točila ve starobylém anglickém městě York a o její mastering se postaral Simon Davey, který spolupracuje i s Björk, Moby a Chemical Brothers.

Půjčili jste si některou z novinek, které doporučuje Bookowski? Zaujala vás, nebo se vám naopak nelíbila? Napište nám na e-mail karel.khm@seznam.cz. Stejně tak nám napište, pokud vás zaujal jiný titul. Krátké čtenářské recenze otiskneme a odměníme knižními cenami!

Dětské oddělení – srdce knihovny Chytnout se drápkem

Srdce naší knihovny je tam, kde má člověk mozek – úplně nahoře, ve druhém patře. Provoz dětského oddělení zajišťují dvě mladé, ale zkušené knihovnice.

Hana Procházková se do Litoměřic přistěhovala z Brna, kde vystudovala Střední odbornou školu informačních a knihovnických služeb. Po jejím absolutoriu, v roce 1999, začala pracovat na vědecko-informačním pracovišti na brněnské vojenské akademii. Zabývala se tu skripty a učebnicemi, pomáhala několika stům studentů včetně cizinců s rešeršemi a bibliografií ve specifickém technickém oboru. V naší knihovně působí od roku 2002, kdy se do Litoměřic přistěhovala s manželem. Nejdříve pracovala na naučném oddělení, které dříve sloužilo také jako litoměřické regionální informační středisko. Na dětském oddělení působí od roku 2009. Tehdy jí skončila mateřská dovolená. Hana Procházková

se za svobodna jmenovala Pulkrábková a je spřízněná s Ladislavem Pulkrábkem (1914–2006), naivním krajinářem žijícím dlouho v Litoměřicích, který mj. po čtyřicet let chodil natáhnout věžní hodiny. „V jeho stopách jsem šla trochu nechtěně, v Litoměřicích se zatím necítím příliš doma. Odnaučila jsem se tu mluvit brněnským a moravským nářečím i přízvukem. Bývalá paní ředitelka byla na můj slovníček – s mírnou nadsázkou řečeno – alergická. Výstavu jsem nemohla zdělat, ale deinstalovat...“

Petra Šormová pracuje na dětském oddělení knihovny už osm let. Pochází z Bohušovic nad Ohří a vystudovala Střední pedagogickou školu J. H. Pestalozziho. Nyní žije s manželem a kočkou v Terezíně.

O letních prázdninách v roce 2009 proběhla komplexní rekonstrukce dětského oddělení. Co se změnilo a co zůstalo stejné?

S nadsázkou řečeno: jediné, co zůstalo stejné, jsme my dvě... Předně se zvětšil prostor oddělení, bývalá ředitelna se přesunula o patro níž. Díky tomuto kroku jsme mohli rozdělit oddělení podle věku čtenářů, dopřát každé specifické skupině jedinečný prostor. Napravo od vchodu mají místo nejmenší děti, které tu v poličkách najdou lepopela a pohádkové knihy. Mají tu tabuli, nábytek je bezpečný, takže se nezraní, můžou si zde hrát. Vedle výpůjčního pultu je výtvarný koutek, jemuž je uzpůsobena např. podlaha, která se dá snadno setřít. Jinde jsou koberce a na celém oddělení se

děti zouvají. Na místě bývalé ředitelny mají království náctiletí, kteří jdou spíše po počítačích, internetu a hrách než po knihách, ale i ty tu samozřejmě jsou – především dívčí romány a dobrodružné a sci-fi. Prostor pro starší čtenáře je oddělen od zbývající části dětského oddělení, tak tu mají snad dostatečný klid i na studium, pokud se mu chtějí věnovat.

Jak máte pro děti zabezpečen internet? Správce systému Daniel Szaffner počítače zabezpečil, ale nic samozřejmě není stoprocentní. Děti ovšem na zakázané stránky vesměs nevstupují, nejvíce chodí na sociální sítě, hrají veřejně přístupné hry. Už málokdo surfuje za studijními účely nebo vyhledává informace z našeho katalogu. V případě, že děti chtějí na nějaké stránky, kte-

Hana Procházková. Foto © KFT

ré jim systém zakáže (lékařská témata, kožené zboží...), mohou napsat e-mail panu Szaffnerovi, a on jim tu stránku otevře, pokud je bezpečná. Jiným omezením je, že děti mohou být na internetu jen půl hodiny denně.

Překvapující je, že kromě knih nakupujete i počítačové hry.

Vybírá je také Daniel Szaffner. Nejsou to samozřejmě „střílečky“, ale strategické a sportovní hry.

Poslední dobou se česká společnost výrazně multikulturalizuje. Registrujete zvýšený počet dětí jiných národností než české?

Děti z národnostních menšin většinou do knihovny poprvé přijdou se školou na besedu, líbí se jim tu a přijdou se pak už samy přihlásit. Padesátikorunový poplatek za roční registraci pro ně není problém. Jeden čas do knihovny chodily turecké děti, poměrně výrazná je v posledních čtyřech letech vietnamská menšina, ale máme i jednoho vietnamského chlapce, který k nám chodí již deset let. Mezi malými Vietnamci jsou velké rozdíly, někteří jsou schopni číst nebo mluvit dobře česky, jiní daleko hůř. Nyní v Litoměřicích nastupuje výrazná mongolská menšina a s malými Mongoly je zatím většinou problém se domluvit. Starší děti znají alespoň základy azbuky, takže s nimi můžeme komunikovat ruský. Děti romské menšiny chodí do knihovny spíše na pobožce v Pokraticích.

Důležitou součástí provozu dětského oddělení je organizace besed...

Dříve knihovna pořádala besedy spíše pro školky, nyní se zaměřujeme na školy a stále více na druhý stupeň. Pořád

jde ale o velké rozpětí od tříletých dětí až po deváťáky. Pořádáme např. besedy o Litoměřicích nebo o Tereziíně. Některé děti jsou bystré a schopné o probíraných tématech diskutovat. Vedeme také besedy o vzniku a vývoji písma a knihy od nejstarších faksimilí, které knihovna vlastní, až po nové technologie v čele s e-knihami. Někdy se tu konají i dvě tři besedy denně. Minulý rok našimi besedami prošlo přes 4 000 dětí z Litoměřic. Učitelé jsou zvyklí se k nám v září objednat a už v říjnu máme často plno až do února. Pokud to jde, vyhovíme školám i speciálním tématem

Zařizujete pro děti kromě půjčování knih a besed ještě něco dalšího?

Zapojili jsme se do celonárodního projektu Knížka pro prvňáčka, který už třetím rokem pořádá Národní pedagogická knihovna Komenského na podporu čtenářské gramotnosti žáků prvních tříd. Děti se účastní speciálních besed, na jejichž konci jsou odměňovány knihou, která je vytvořena přímo pro ně, nedá se sehnat v knihkupectvích. Ve školním roce 2010/2011 to bude knížka spisovatelky Daniely Krolupperové Zmizelá škola, kterou bude ilustrovat známá ilustrátorka Eva Šýkorová-Pekárková.

Dále pořádáme literární a výtvarné soutěže, často jsou propojené. Aktuální je soutěž Dračí život. Napsali jsme začátek pohádky a děti měly vymyslet její pokračování. Nebo napsaly celou pohádku samy. Výtvarnice knihovny Veronika Márová vedla s dětmi, které se Dračího života účastnily, workshop a z jejich prací vznikne kniha.

Využili jsme také oblíbenosti hry pexetrio, což je pexeso se třemi kartičkami, které nejsou stejné, ale mají společné téma. Rozhodli jsme se vyrobit si vlastní pexetrio. Vybrali jsme jednáct knih pro mladší i starší čtenáře, které si rozebraly učitelky základních škol, zadaly dětem ze třídy knihu přečíst a ony pak malovaly dvě různé postavičky z knihy. Na třetí kartičce pak byla obálka knihy. Brzy budeme mít naše pexetrio vytisknuté.

Od září 2010 provozujeme kroužek nazvaný korálkárna. Pět děvčat plus jeden chlapec si chodí každou středu od půl čtvrté vyrábět dekorace a šperky z korálků.

Jak často obměňujete váš knižní fond?

Novinky všech žánrů a pro všechny kategorie našich čtenářů k nám na oddělení chodí cca jednou za měsíc.

Kdy je na dětském oddělení nejvíce legrace?

Veselé je, když se přijdou zaregistrovat děti z národnostních menšin. Je těžké rozlišit, co je jejich jméno a příjmení. Do závorčky si proto píšeme, jak jim ve škole říkají české děti. Nejčastějšími jmény jsou přitom Daniel a Kristýnka. Když malým Mongolům hledáme průkazku podle jejich jmen, často ji nemůžeme najít, protože nám své jméno napíší jinak, než ho mají v dokumentech. Ale na Východě je obvyklé, že se člověku třeba několikrát za život změnilo jméno, když dostává nové doklady. Třeba jen kvůli překlepu úředníka. Takže ti chudáci ani sami nevědí, jak se jmenují.

Největší drama bylo, když jednoho chlapečka štípala vos. To jsme v okně

ještě neměli síť. On na vosu šlápnul a hrozně vyváděl, ale zalepili jsme mu nohu náplastí a řekli mu, že je to kouzelná náplast. On tomu uvěřil a okamžitě zmlkl. Jmenovaná síť je tu ale hlavně kvůli tomu, aby děti nevypadly z okna. Kolegyním z naučného oddělení létají dovnitř ptáci, to se nám teď už nemůže stát.

Má knihovnická práce na dětském oddělení nějaká specifika?

Děti často příšerně řádí. Při besedách se jich tu prožene jako kobylky čtyřicet padesát. Je to těžce popsatelný zážitek a není určen pro slabší povahy. Mnoho knihovnic nechce kvůli tomu na dětském oddělení pracovat. Úspěch na besedách je ale motivující. Děti, které se chytou drápkem, jsou naši potenciální čtenáři. Další zvláštností je, že tu máme knihy z krásné i odborné literatury. Musíme tedy ovládat specifika práce z naučného oddělení i beletrie... Ve fondu máme kromě toho již přes dvě stě titulů mluveného slova. Děti o možnosti půjčovat si audioknihy na týden domů ještě moc nevědí. Na chodbě jsme proto připravili výstavu z jejich obalů.

Existuje některé omezení pro to, kdo k vám na oddělení může chodit?

Dělali jsme průkazky i čerstvě narozeným miminkům, když si to jejich rodina přála. Děti sem chodí většinou do patnácti let, ale i potom si tu půjčují knihy, třeba ty, které mají jako povinnou literaturu na střední škole. Chodí sem i dospělí, půjčují knihy nejen svým dětem nebo vnoučatům, ale i pro sebe. Máme tu např. celého Maye nebo Vernea či pověsti, jednodušší at-

lasy, encyklopedie i manuály. Některé takové knihy jsou v knihovně dvojmo, tady a na naučném oddělení nebo na beletrii.

Jste na dětské čtenáře vlídnější než na dospělé, např. při vracení knih?

Děti můžou knihu od nás vracet na jakémkoli oddělení, máme totiž kvůli besedám trochu jinou výpůjční dobu. Vracení knih si ovšem musejí hlídat stejně jako dospělí. Většinou ale chodí vícekrát za měsíc, tak jim připomeneme, kdy mají knihy vrátit, na požádání jim i znovu vytiskneme seznam titulů, které mají doma, s poznámkou, kdy co mají vrátit. Některé si to dokážou ohlídat samy i na internetových stránkách knihovny. Mají také možnost napsat e-mail s žádostí, ať jim knihu prodloužíme.

Co si děti půjčují nejčastěji?

Ty od třinácti let mají nejradši fantasy a největší zájem je momentál-

ně o již devítidílnou ságu Hraničářův učeň od australského spisovatele Johna Flanagana. Poslední díl jsme koupili pro jistotu čtyřikrát. Dále frčí různé upíři a strašidla.

Snažíte se být i jakýmsi arbitry dětského vkusu?

Možná v opačném duchu, než by se čekalo. Děti klasiku moc nechtějí a my jim ji nevnučujeme. Když ale někdy maminka vnucuje dětem to, co četla před dvaceti lety, jako Helenu Šmahelovou nebo Marii Majerovou, snažíme se jí ukázat, že dnes vycházejí i jiné knihy. Tituly od alternativněji laděných nakladatelství jako Baobab nebo Meander si půjčuje několik rodičů, kteří je dětem čtou. Samy děti si je ovšem podle obálky nevyberou, nejsou pro ně atraktivní, jsou většinou jednobarevné a nepřímocaré.

Petra Šormová. Foto © KFT

Statistika nuda je...

V roce 2010 zavítalo do naší knihovny 70 033 návštěvníků, kteří si vypůjčili 138 653 knih, periodik a CD. Nakoupili jsme pro vás 6 048 knižních jednotek.

V současné době knihovna eviduje 3 926 čtenářů (z toho 1 336 dětských). Pro školy a školní družiny jsme připravili 278 lekcí, kterých se zúčastnilo 4 126 dětí. Začínající čtenáři na besedách získávají základní informace o knihách a funkci knihovny.

S největším ohlasem se setkala akce „Litoměřická muzejní noc aneb Všechny barvy světa“. Jednotlivá oddělení se proměnila ve světadíly – např. naučné oddělení představilo Japonsko.

Úspěšný byl i únorový maškarní rej s karnevalem a soutěžemi. V letních měsících pak víkendová aktivita v rámci akce Cesty s Máchou, výlet na Milešovku určený pro rodiče a děti.

Nejpilnější čtenáři

Čtenářem roku 2011 byl zvolen pan Vladimír Polák, který je dlouholetým čtenářem knihovny. Byl nominován do krajského kola, kde může vítěz získat poukaz na nákup knih v hodnotě 2 000 Kč. Za dětské oddělení byl oceněn Jan Špatenka (14 let). Za oddělení hudby Václav Matějovský. Za oddělení beletrie byla oceněna Květa Baschová. Za oddělení naučné potom Vladimír Polák. Čtenáři obdrželi poukázku na knihy v hodnotě 200 Kč.

Cenné údaje pro čtenáře bulletinu spočítala zástupkyně ředitele knihovny Zora Čuchalová. Foto © KFT

Na Jávě se cítím jako doma,

říká výtvarnice HELENA HOŠKOVÁ (1976 v Ústí nad Labem), která se věnuje mimo jiné tradiční technice javánské voskové batiky. Kvůli ní odjela na dva roky studovat do Indonésie. V knihovně vystavuje svá plátna společně s manželem z Jávy. Sutrisno představuje grafické práce kombinující tradiční javánské ornamenty s typografií.

U nás se „batika“ říká tomu, když si na tričku uděláte několik uzlů a hodíte ho do sava...

Tradiční batikování, za jehož kolébku je považována právě Jáva, je způsob zdobení textilií, kdy ovšem jako rezerva slouží místo uzlu vosk: tam, kde je nanesený, se nedostane barva. Vosk se na textilií nanáší speciálními nástroji zvanými canting. Je to v podstatě malá měděná nádobka s bambusovou nebo dřevěnou rukojetí a otvorem-trubičkou, kudy vytéká vosk. Mají různé průměry a dají se jimi snadno psát linie a tečky. V Čechách jsem batikovala pomocí štětců, ale těmi není možné vytvořit drobné detaily, pro které je javánská batika tak unikátní. Batika je zde součástí každodenního života a oblečení

ušíte z batikovaných látek nosí opravdu každý: jako slavnostní oblečení, ale i na některých úřadech je batikované oblečení pro zaměstnance povinné. Díky zvyšující se poptávce po batikovaných látkách bylo potřeba hledat způsob, jak urychlit výrobu, a tím se přirozeně mění i její technologie. Tradiční batik tulis (ruční malba voskem) je doplněn o tzv. batik cap (nanášení vosku pomocí měděného razítka) a také velmi běžným průmyslovým tiskem. Tradiční způsoby batikování ale i nadále zůstávají, učí se na základních školách a i dnes je Jáva plná malých i velkých dílen, kde se stále batikuje ručně. Výroba ručně batikovaných látek trvá i několik měsíců a jejich ceny se pohybují řádově ve stovkách dolarů.

Učila jste se batice v nějaké javánské dílně?

Studovala jsem na ISI – Institutu umění v Jogjakartě, což je podobná instituce jako u nás labskoústecká Fakulta užitého umění a designu, kde v sou-

časnosti působím jako odborná asistentka v ateliéru Textilní tvorba. ISI je na Jávě vyhlášenou institucí, kam jezdí studovat umění lidé z celé Indonésie i ze zahraničí. Já jsem studovala na Fakultě užitého umění obor textilní umě-

Helena Hošková a Sutrisno. Foto © KFT

ní. Věnovala jsem se tak kromě batiky a barvení textilií i tradičnímu tkaní zvanému Ikat, módnímu návrhářství a dalším činnostem spojeným s textilem. Mimo školu jsem měla možnost navštívit i několik dílen a sledovat a učit se tak přímo u zdroje. Pracovala a studovala jsem jak v malých vesnických dílnách, kde například dodnes používají k barvení přírodní barvy, tak i ve velkých a významných centrech, jež vyrábějí a vyvážejí batikované látky do celého světa, především pak do Japonska a Spojených států.

Co tvoří obsah vašich maleb, které vystavujete v knihovně?

Většina mých obrazů je inspirována rituály a mýty, které jsou na Jávě naprosto neodmyslitelnou součástí běžného života. Inspirace pobytem na Jávě se projevuje také v barevnosti, kterou používám. Indonésie je totiž plná ostrých barev, skoro pořád tam praží slunce. Mé obrazy působí vesele a bezstarostně, ale vnímavějšímu divákovi dokáží odhalit i jistou dávku lehké ironie, stesku a melancholie.

Popište detailněji javánské klima.

Teplota se pohybuje okolo nějakých 38 stupňů ve stínu, a to po celý rok. Střídají se dvě období, dešťů a sucha. V období dešťů neprší celý den, ale jen pár hodin během odpoledne. Najednou, zničehonic se roztrhne obloha a v jedné vteřině, pokud nejste pod střeškou, jste promoklí skrz naskrz. Po průtrži mračen opět vysvitne sluníčko. Stmívá se tu také velmi rychle. Kolem šesté hodiny večer je rázem tma, jako když zmáčknete vypínačem.

Co je na Jávě základem jídelníčku?

Javánec se neobejde bez rýže, ta tvoří přílohu ke všemu. Většina jídel je velmi pálivá, člověk si musí zvykat několik měsíců. Běžně snídají třeba smaženou rýži a pečené kuře, což je pro našince opravdu velmi zvláštní. Některá jídla se pojí s podáváním v určitém čase, např. nudlovou polévku se skleněnými nudlemi a kuřecím masem neseženete nikdy dříve než po páté hodině.

Jeden váš obraz se jmenuje Javáček hází očkem. Jak jste se seznámila se svým manželem? Hodil po vás očkem? Indonésani jsou hrozně šikovní ve svádění a bělošky je přitahují. Což mě překvapilo: u nás se lidé na cizince dívají spíše s despektem. V Indonésii to mají úplně obráceně: jakmile je někdo bílý, a pokud možno při těle, tak je hrozně oblíbený. Všichni ho milují, chtějí se s ním fotit a bavit se s ním. Nutno dodat, že je pro ně i symbolem bohatství, po kterém touží.

Řeknete nám něco o Sutrisnovi?

Studovali jsme na stejné škole, on v ateliéru grafického designu. Od doby studií se pohybuje ve světě umění, kurátoruje a spoluorganizuje výstavy a umělecké projekty, a to i mezinárodní, a zároveň pracuje jako grafický designer. Jeho začlenění se do naší společnosti je pro něj ale obtížné. A to z mnoha důvodů. Prožíváme tady spolu řadu více či méně úsměvných historiek. Sutrisno má například jen jedno jméno, což není zcela běžné ani v Indonésii, a pro české úřady to byl nepřekonatelný problém. Uvědomili jsme si to ve chvíli, kdy jsme začali organizovat svatbu. Museli jsme si druhé jméno vymyslet a složitě žádat ně-

kolik institucí, aby mu změnu jména povolili tady u nás a nemusel tak jezdit domů na svůj matriční úřad. Nakonec ale všechno dobře dopadlo a svatba se mohla uskutečnit.

Sutrisno, co vás zaujalo na Heleně?

Sutrisno: To je soukromá věc.

Helena Hošková: Javánci o takových věcech nemluví, ani v rodině. Když mají manželé nějaké problémy, je nemyslitelné, aby si šel jeden stěžovat rodičům. Je to mezi dvěma lidmi, a musejí si to vyřešit spolu. Měla jsem možnost žít s několika rodinami a přišlo mi, že to klapě. Většinovým náboženstvím je tu islám. Ženy mají dané role, ale nepotřebují protestovat. Myslíme si, že jsou chudinky, ale ony se mohou např. dobrovolně rozhodnout, jestli budou nosit pokrývku hlavy, či ne. Nebo znám případ, kdy žena dostala nabídku studovat v Evropě, odjela na rok pryč a manžel se doma staral o děti.

Jaký je rozdíl mezi českými a indonéskými muži?

Kromě toho, že na první pohled vypadají úplně jinak? Javánští muži jsou víc muži a ženy jsou více ženami. Javánec se stará o finanční zajištění domácnosti, žena zase o příslovečné teplo rodinného krbu. Muž je opravdovou hlavou rodiny. Pokud náhodou dojde k rozvodu, děti téměř vždy následují otce. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že Javánci jsou nesmírně milí, obětaví, přátelští, téměř vždy usměvaví, nikdy neřeknou nic, co by vám mohlo ublížit, nikdy neurazí, nikdy neřeknou ne. Mají také úplně jiný pojem o čase. Používají termín jam karet, gumový čas. Potom může klidně znamenat zí-

tra, chodit někam přesně na čas je úplně bláznovství. Javánci také velmi milují svoje děti. Dětem je dovoleno vše.

Sutrisno, jaké je to pro vás v Čechách?

Sutrisno: Cítím se tady velmi podivně. Narodil jsem se a vyrostl v Indonésii, kde je kultura úplně jiná než tady v Evropě. Když jsem zde, musím žít v kultuře, kterou jsem nikdy předtím neviděl a neznal. Ale je to velký zážitek, poznat spoustu nových věcí. Setkal jsem se s lidmi, kteří jsou zdvořilí, ale také někdy s těmi, kteří jsou méně zdvořilí a uzavření, a to je vlastně běžné i v Indonésii. Chci říct, že když jsem tady, v Evropě, pocit, že patřím tam, je silnější. Nepatřím sem, jsem Indonésan. Díky tomu, že jsem teď tady, si mnohem silněji uvědomuji svou identitu, kam patřím, a to i díky Heleně.

Helena Hošková: Já jsem si na Jávě naopak uvědomila, že Čechy nejsou mým jediným domovem. Já jsem nevěděla, kam jedu; můžete si nastudovat spoustu knížek a průvodců, a stejně vás setkání s tamější realitou nesmírně překvapí a zaskočí. Avšak první den, kdy jsem tam přijela, jsem cítila, že jsem doma. Po životě v Čechách se mi nestýskalo.

Spolu s Helenou Hoškovou a Sutrisnem vystavuje v knihovně své kresby a tisky Kokok Suratmoko, který je též Indonésan a momentálně žije v Praze. Pokud vás zajímají díla netradiční manželské dvojice, najdete je na těchto internetových adresách: <http://helenahoskova.blogspot.com/>, <http://heli.huu.cz/>, <http://woolenland.blogspot.com/> (H. Hošková) a <http://signscape.blogspot.com/> (Sutrisno)

Pořád se něco dělo

STANISLAV KOSPRD (nar. 1949 v Lovosicích) začal v Knihovně K. H. Máchy pracovat v roce 1981 původně jako řidič bibliobusu, čili knihovny v autobusu, zajišťujícího do malých obcí. Pak přesedlal na práci údržbáře. V roce 2009 odešel do důchodu a sepsal paměti, v nichž vzpomíná na svá léta s knihovnou. V první části ukázky dostává pan Kosprd k mnohým svým úkolům ještě jeden další: knihvazačství. Jak si s touto náročnou prací poradí? Ve druhé části pak čtenářům líčí, jak ze záhadných důvodů v knihovně unikala voda.

Stanislav Kosprd

V našich půjčovnách, ať už pro dospělé, nebo pro děti, bylo a stále je mnoho poškozených knih a velká část z nich se musela poměrně často vyřazovat. Na nákup nových knih bylo stále méně finančních prostředků a nechávat knihy opravovat v nějaké knihařské dílně, které v podstatě stejně neexistují, by bylo také velice drahé. Nezbyvalo mi tedy nic jiného, než si sehnat nějaké informace o opravách knih. Shodou okolností jsem se dozvěděl, že v krajské knihovně v Ústí nad Labem mají svou knihařskou dílnu. Ihned jsem oddělení kontaktoval a po dohodě tuto dílnu navštívil. O opravách knih jsem neměl ani páru a dnes mohu říci, že to opravdu není jednoduché. V ústecké knihařské dílně ovšem pracují přímo pro tento obor vyučené knihařky,

takže bylo na co se ptát. Když jsem jim sdělil, že bych potřeboval ukázat, jak se opravují knihy, a že se chystám tyto opravy dělat i v naší knihovně, zřejmě si myslely, že jsem spadl z višně. Když zjistily, že vůbec nevím, o co jde, naznačily mi, že to bude tvrdý oříšek a že si nejsou jisty, jestli to vůbec je možné v našich podmínkách dělat. I přesto jsem je požádal, aby mi ukázaly, jak se správně při opravách knih postupuje. Když jsem viděl, jaké mají vybavení knihařské dílny, všelijaké velikosti lisů, řezačky, různé nože a podložky, izolepy, plátna, lepidla a další pro mě neznámé věci, chtěl jsem to okamžitě vzdát, ale jelikož jsem opravdu jinou možnost neměl, musel jsem do toho jít a nějak to vyřešit. Z toho, co mi ukázaly, jsem si moc nezapamatoval, hlavně proto, že

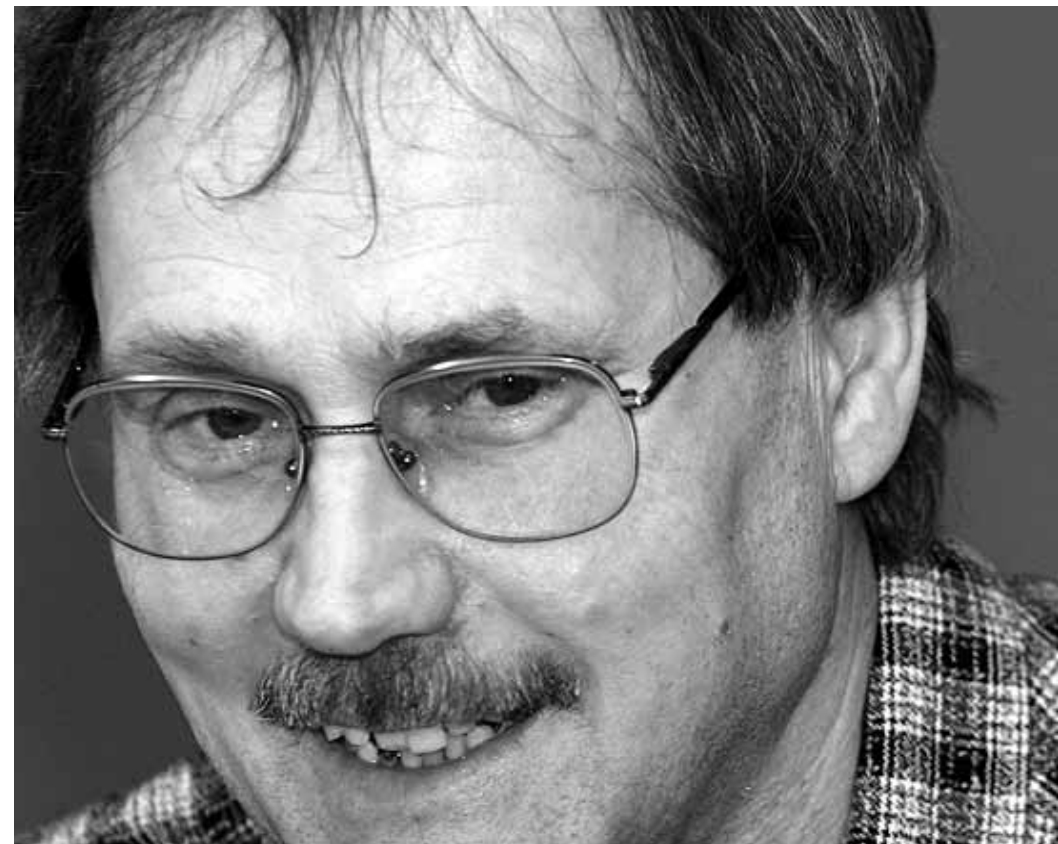
na to nebylo moc času, a také jsem nechtěl dlouho obtěžovat. Ale přece jen, nějaký základ jsem v hlavě měl. Poděkoval jsem jim za ochotu, vzal jsem si od nich nějaká telefonní čísla, ještě pár informací, a pak už děj se vůle boží.

Přes různé informace a telefony se mi nakonec po nějaké době podařilo sehnat alespoň nějakou základní vybavu. Postupně jsem získal knihařské lisy, lepidla, izolepy, nože, plátna a ještě další pomůcky, z nichž jsem si některé musel vyrobit sám. Bylo to opravdu hodně amatérské oproti knihařské dílně ústecké knihovny, ale byl jsem rád i za to. Asi po měsíci a půl jsem koneč-

ně mohl v našich naprosto amatérských podmínkách zkusit tuto pro mě úplně novou pracovní činnost. Vytvořil jsem si v už tak stísněné údržbářské dílně takový malý knihařský koutek a pak už bylo jenom na mně, jak se s tím poperu.

Ze začátku mi to vůbec nešlo, sotva jsem zvládal ty nejjednodušší opravy, ale pokud bylo třeba celou knihu rozebrat, to znamená list po listu, a pak ji dát zase dohromady, nevěděl jsem, jak postupovat dál. Byl to velký problém, protože tím, že jsem měl více druhů lepidel, které mi byly na opravy doporučeny, nevěděl jsem, které lepidlo mám na co použít, a tak jsem musel

Stanislav Kosprd. Foto © KFT

nejdříve všechno natrénovat na vyražených knihách. Dlouho jsem vymýšlel ten nejpříjemnější způsob, jak tyto opravy provádět, a až po delším čase se mi to začalo aspoň trochu dařit. Ale zase nastal problém zvládat to časově, protože jsem samozřejmě musel dál vykonávat i všechny své předchozí funkce. Proto bylo třeba si pracovní dobu rozdělit tak, abych zvládal jak opravy knih, tak i činnost správce budovy knihovny. Po několika letech této amatérské knihvazačské práce už jsem byl schopen opravovat i poměrně hodně poškozené knihy, ovšem na ty bylo zase třeba mnohem více času. Těch poškozených knih je v knihovnách takové množství, že by práce na těchto opravách zabrala celou osmihodinou pracovní dobu, takže na dokončení opravy některých hodně poškozených se muselo čekat dost dlouho. Tato práce vyžaduje hodně trpělivosti a přesnosti a nedá se uspěchat, protože lepidla, která se na opravy používají, musejí řádně zatvrdnout, a to minimálně čtyřicet hodin. Jinak by ten výsledek za moc nestál. Za celou dobu této činnosti jsem opravil okolo šesti a půl tisíce knih, což je pro představu přibližně „dvacet“ plných regálů, to znamená, že toto množství knih je stejné jako celá vstupní část oddělení beletrie. Tyto poškozené knihy by z větší části bylo nutné vyřadit, takže i já jsem měl dobrý pocit, že poměrně hodně knih se mohlo vrátit mezi čtenáře a ještě byly ušetřeny finanční prostředky. Byl jsem opravdu rád, že jsem se nenechal od této činnosti odradit a že i v těchto vyloženě amatér-

ských podmínkách jsem nakonec tyto opravy knih jakžtakž zvládal.

Při jedné běžné měsíční kontrole energií v budově knihovny jsem zjistil, že máme hrozně velkou spotřebu vody, a to skoro sedmkrát více než v jiných měsících. Začal jsem ihned zjišťovat příčinu. Nejdříve jsem si myslel, že nám voda někde uniká, ale prohlédl jsem celou budovu knihovny od sklepů až po obě půdy, a nenašel jsem sebe- menší náznak úniku vody. Proto jsem se logicky domníval, že závada bude určitě ve vodoměru. Jenže všechno bylo úplně jinak.

Oznámil jsem to vedení knihovny a ihned jsme se spojili s vodárnami. Tuto skutečnost jsme jim nahlásili, ale moc jsme tam nepochodili. Tvrdily nám, že závada vodoměru je málo pravděpodobná a nejspíš nám voda určitě někde uniká. To jsem ale zase vyloučil já, jenomže můj názor nikoho nezajímalo. Nezbyvalo nám nic jiného, než objednat odborníky, a tak nám bylo z vodáren přislíbeno, že někoho pošlou. Zároveň jsme tuto věc oznámili našim nadřízeným z městského úřadu v Litoměřicích a pak už se tady začaly dít věci. Střídal se tu jeden odborník za druhým, až už jsem měl pocit, že těch „odborníků“ je už příliš moc a že největší odborník budu asi já. Jelikož mi samozřejmě nevěřili, že nám voda nikde neuniká, museli si vše ověřit sami, proto znovu prohlédli celou budovu, a světe div se, našli to samé jako já, prostě: nic. Postupně s sebou přinášeli různé měřicí přístroje, dělaly se tlakové zkoušky vodovodního

potrubí v budově, ale během čtrnácti dní, kdy se tady střídali různí „znalci“ této problematiky, nebyla příčina úniku nalezena. Už jsem se ani nesnažil tohoto „výzkumu“ zúčastňovat, protože to bylo až směšné. Poslední zoufalý pokus spočíval ve výměně vodoměru (mimochodem cena tohoto velkého vodoměru se pohybuje okolo 40 000 korun), kdy se ten starý poslal na přezkoušení, ale chyba se nenašla, takže řešení stále nebylo.

Po této neskutečné anabázi se nakonec „odborníci“ shodli na tom, že ta voda se musí vsakovat někde mimo sklepy a že bude potřeba rozkopat chodbu v přízemí budovy, kde se nachází hlavní přívod vody do knihovny, a zjistit, zda ten únik není právě pod tímto hlavním přívodem. Ještě než se začalo s demolicí chodby, stále jsem se jim snažil selským rozumem vysvětlit, že přece není možné, aby se 70 000 litrů vody jen tak někam vsakovalo a nikde nebyl sebemenší náznak vlhkosti. Bylo to však marné, moje názory nikoho nezajímaly, a tak se přece jenom začala podlaha v chodbě odkrývat. Protože však podlahu tvořila mramorová dlažba, musela se postupně rozebírat, aby se co nejméně poškodila, a každý kus dlažby se musel očíslovat, jelikož po dokončení opravy bylo třeba dlažbu podle čísel vrátit na původní místo. Chodba byla rozkopána v délce asi šesti metrů a navíc musel být zachován provoz knihovny, takže to bylo velice náročné na udržení bezpečnosti čtenářů a návštěvníků knihovny.

Po odkrytí potrubí se samozřejmě zjistilo, že nikde nic neteče, ale proto-

že už potrubí vykazovalo značnou korozi, bylo rozhodnuto, že tato odkrytá část potrubí včetně uzavíracích ventilů a přívodu k hydrantům se vymění za nové a pak se vše uvede do původního stavu. I když tato naprosto zbytečná práce byla určitě finančně hodně náročná, příčina nárůstu spotřeby vody stejně nalezena nebyla. Až teprve několik dní po této neskutečné akci přišli elektrikáři, jak sami říkali, s posledním zoufalým pokusem. Že prý by zkusili vyměnit uzemnění mezi vodoměrem a hlavním přívodem vody, protože prý je možné, sice jenom teoreticky, že při korozi tohoto uzemnění mohou vznikat takzvané „bludné proudy“, které by mohly, ovšem zase jenom teoreticky, roztáčet vrtulku vodoměru a tím samozřejmě i číselník. Tak se také stalo, uzemnění bylo vyměněno, a světe div se, příčina byla na světě. To znamená, že opravdu z tohoto neuvěřitelného důvodu nám vodoměr naměřil spotřebu místo třinácti kubíků vody rovnou třiaosmdesát kubíků za měsíc. I přes to všechno, že se přeci jen podařilo tímto až zázračným způsobem příčinu nárůstu spotřeby vody nalézt, stejně muse-la knihovna natočené kubíky na vodoměru zaplatit.

Nikdy bych nevěřil tomu, že je něco takového možné. Za osmadvacet roků práce v knihovně jsem skutečně zažil tolik různých, někdy až kuriózních situací, ať už to bylo s pojízdnou knihovnou, nebo potom po šestnácti letech ve funkci správce budovy přímo v knihovně. Tímto hodně zvláštním případem však stále ještě nebyl všem „lahůdkám“ v knihovně konec.

Hřivny Pavla Vašáka

„O čem jsem to s ním naposledy mluvil? Samozřejmě že o Máchovi, nebo o vaření? Oboje miloval, obému rozuměl,“ píše FRANTIŠEK CINGER v nekrologu za PAVLA VAŠÁKA, který zemřel 6. února 2011.

František
Cinger

K nedávným Vánocům jsem čtenářům deníku Právo doporučil jeho knihu *Labužnické příběhy aneb Učeň mistra Savarina*. „Každé jídlo je originálem,“ znělo jeho vyznání, když nabízel omáčky Ladislava Fukse, Texaský biftek Jana Šmída nebo karbanátky s tvarohem Jiřího Žáčka. Literatura se mu nakonec „motala“ i do vaření.

Nakladatel mu udělal radost, knihu vydal, honorář mu „vyplatil“ v knihách. „Prosim tě, já to snad budu rozdávat,“ ukončil náš hovor. No, ukončil, Pavel měl v hlavě i na srdci tolik témat, že plynule přešel k dalšímu.

Nebo jsem po něm vlastně chtěl poradit, jak se vypořádat se skutečností, že námi milovaný Mácha má na Vyšehradě na desce napsané datum úmrtí 5. listopadu 1836 a na kenotafu na litoměřickém hřbitově je napsáno 6. listopadu?

Znovu jsem si vyslechl příběh „choleřiny“, která byla příčinou úmrtí básníka, jenž podle dopisu přítele, seminaristy V. B. Náhlavského V. S. Štůlcovi do Prahy ze 7. listopadu uvádí, že „přítel nebožtík“ zemřel a že v sobotu 5. „večer lékař již ani puls tlouci necítil

– a prý asi ve tři hodiny ráno v Pánu zesnul“. Proto se prý odborníci kloní k datu úmrtí 6. listopadu 1836.

Neměl jsem v tu chvíli po ruce jeho *Literární pouť K. H. Máchy*, kde jsem si ten dopis později přečetl. Předtím jsem si však znovu přečetl jeho *Českou pouť K. H. Máchy*, kde šel krok za krokem za vznikem národního symbolu, hovořícího někdy „zástupným jazykem“. Nakonec jsem měl v ruce i *Šifrovaný deník K. H. M.*, v němž Pavel uplatnil svoje matematické vzdělání, Mácha totiž psal pozadu i v opravdových šifrách.

„Seděla mi nahou prdelí na klíně,“ tak zněl jeden ze zápisů 21. září 1835, který z paměti citoval na skromné konferenci, jíž uspořádal 1. října 2010 v Litoměřicích na počest okamžiku, kdy dal Karel Engliš pokyn k vyzvednutí Máchových ostatků, aby nezůstaly v zabraných Sudetech.

Byl to právě Pavel, kdo tento fakt objevil. A nejen to, zjistil, že symbol českého národa vykopávali tehdy v Leitmeritz dva němečtí hrobníci! Ani stopa českého nacionalismu, naopak objevení prosté lidskosti, projevené vůči dávno zemřelému básníku.

„Zaujalo mě, jak v roce dvoustého výročí narození K. H. Máchy si česká společnost neuvědomuje hloubku své krize,“ napsal později. „Na popud guvernéra Čs. banky Karla Engliše byly 1. 10. 1938 jeho ostatky v českých Litoměřicích exhumovány a převezeny na Vyšehrad, doslova pár hodin před hordou nacistického moru. Studenti u jeho petřínské sochy manifestovali v roce 1962, v roce 1989 se šlo z Albertova nejprve k Máchovi na Vyšehrad. Čeští spisovatelé se díky městu Litoměřice a jeho knihovně poklonili položením věnce svatému místu Máchova původního hrobu z roku 1836. Mácha se stal znovu symbolem svobodného jedince. A česká společnost zůstala lhostejně u svých televizních seriálů.“

Miluju jeho připomenutí Seifertovy vzpomínky, jak po silnici z Jičína do Sobotky šlapal roku 1855 mladičský Antal Stašek, tenkrát ještě Antonín Zeman, žák druhé třídy gymnázia v Jičíně. Spoluzák Šorm ho provázel do Sobotky. Potkali staršího sešlého muže. Zastavil se s nimi a pohovořil. Byl to Josef

Kajetán Tyl. Při rozloučení tiskl oběma srdečně ruku.

„A tatáž ruka,“ napsal Seifert v knize *Všecky krásy světa*, „kterou tiskl Tyl, stiskla i ruku mou. Uvědomil jsem si to naléhavěji, když Stašek umřel, a ptal jsem se sám sebe, jaké nevyslovené a třeba jen tušené poselství mi ty ruce starých básníků podávaly z minulého století do našich dní a komu je odevzdám já v této malé a ne vždy šťastné zemi.“

Vašák s úctou připomínal, že měl příležitost podat si ruku se Seifertem. Mnohokrát si nespočet lidí podalo ruku s Pavlem. Stali se tak díky němu součástí předávání kulturní tradice. K níž on navěky přispěl pořádnou hřivnou a nejednou.

Autor je český publicista a literární historik, působí jako redaktor deníku Právo. K jeho literárním pracím patří především knihy shrnující životní osudy předních českých umělců a osobností české společnosti dvacátého století – mimo jiné Jana Wericha, Jiřího Voskovce, Oty Pavla či Arnošta Lustiga.

Pavel Vašák. Foto © KFT

Recepty

V minulém čísle jsme vám zprostředkovali dva zdravé recepty místních esoteriček. Vzhledem k tomu, že poslední vydanou knihou PAVLA VAŠÁKA byla kuchařka, byť svérázná, přinášíme vám ochutnávku právě z ní, a tentokrát docela nezdravou. Zavzpomínejte si s námi u čtení na svěbytnou osobnost nejpřednějšího z českých máchologů a uvařte si potom něco na zub.

Gulášové koleno aneb Kulinární blesk

Kulinární umění a kulový blesk že spolu nesouvisejí? Ale ano, a jak! Kulový blesk je však i hromada neštěstí, které se valí a valí jedno za druhým. Nevěříte?

Je strašně dusno, náhle prudký liják, utíkám se do chalupy schovat, v uličce uklouznou, narazil jsem si prostředek dvou půlkulatých oblin. Jsem špinavý, na kalhotách veliký flek. To za prvé.

V chalupě se myju, vycházím z koupelny na chodbu, venku je prudká letní bouřka. A na chodbě je on: bílý i žlutý, jasně svítící, visící v prostoru jako veliký pomeranč. Nebo snad přefouklý míč? Nafukuje se dál, aby najednou prásknul. On, kulový blesk. Padám dopředu, nebo dozadu? Narazil jsem si ruku o rohož na zemi. To za druhé.

Vstávám, všude cítím zápach. Když vše později vypravuji, ptají se mě, zda to bylo ode mě ze strachu? Ne, vážení přátelé, ne, to jen on! Spálil vypínače, zásuvky vytrhl ze zdi, zasmrděl a zmi-

zel. Spálil také pojistky, nemá rád ani nezapnutou televizi, odporné jsou mu žárovky, které zčernal. Úspěšně zaútočil i na mrazničku! Lidský vynález elektřiny je vlastně proti němu, proti přírodě. To za třetí.

Běhám po chalupě, někde musí hořet? Ne, naštěstí ne, to štěstí, muška jenom zlatá, se mi zapletlo do cesty, abych ze schodů srazil jakousi keramickou vázu. To za čtvrté.

Je po dešti, zase jsme neporučili větru, dešti ani blesku. Smím já vůbec z baráku? Ptáček venku cvrliká, statečně vycházím, když mě seshora znečistí nepřátelský holub, najatý zjevně kulovým bleskem. A ten holub měl určitě nejméně týden zácpu! Proboha, už jsme jako pan Kohn, který v zahradní restauraci pojídá skvělý guláš, když mu do něj letící ptáček upustí svoje neklamné zadečkové znamení. „Vidíte,“ zachmuří se pan Kohn, „jinejm lidem ti ptáčekové zpívají!“ Ano, jsem pan Kohn, to za páté.

Jdu pro elektrikáře, cestou se zastavuji na uklidněnou v hospodě, kde hospodský škobrtne a polije mě pivem. To už je šestá egyptská rána! Jsem jako Daniel v jámě lvové, kde bylo šest lýtých lvů, jak nám řekl pan farář. Prohlížím si ve třetí třídě v katechismu obrázek Daniela, jenže, pane faráři, těch lvů je tam namalováno osm! Ano, mé dítě, oduší moudrá církev, v jámě jich sice bylo osm, ale jen šest bylo lýtých! Až po létech zjistím, že v Bibli není o počtu lvů v jámě ani zmínka...

Sedmá morová rána, příteli blesku? Úplně jsem zapomněl, před bouřkou jsem na vařič dal dusit gulášové koleno. V kastrolu teď bude škvarek jako spálený vypínač. Ale ne, na plotýnce je pod pokličkou po šesti ranách konečně radost. Jak to, že koleno není spálené, skvěle voní? Ano, kulový blesk, milý Holmesi, byl kulinární. Co měl dělat, když cítil, že se koleno připálí? Umí blesk sundat kastrol? Neumí, a tak přišel s geniálním řešením: vypne proud! Pravda, trochu brutálně, s dýmem a ranou, cestou zničí pojistky, žárovky, televizory, mrazničky atd. atd. Hlavně že zachránil koleno! Je to prostě gurmán, ten můj přítel kulový blesk.

Gulášové koleno

Vepřové koleno, které jsme opálili od zbytků chlupů, ovaříme, podle potřeby dočistíme a položíme na osmaženou cibulku. Hustě sypeme paprikou, solíme, pepříme, neškodí ani majoránka, malá lžička octa. Polijeme a zvolna dusíme, podléváme, trvá to dlouho. Když je maso měkké, koleno podélně rozřízneme, vykostíme,

maso vrátíme do kastrolu, aby ještě více nasáklo šťávou. Můžeme zaprášit moukou, chlebem, zahustit smetanou, cvrkněte i trošku piva. Krájíme napříč a podáváme se šťávou a chlebem. Koleno je růžovoučké jako kolínko nymfy. P.S.: Na okno dejte porci pro kulinární blesk!

Ukázka je z knihy *Labužnické příběhy aneb Učeň mistra Savarina* (Ilša, Praha 2010), kterou si můžete půjčit na oddělení beletrie. Pavel Vašák v Knihovně K. H. Máchy několikrát přednášel. Návštěvníky strhnul třeba na dvě na tři hodiny svým živým vyprávěním, obsahujícím především pikantnosti z Máchova života. Pod vlivem Vašákova tvrzení, že „tam“ je nejfrekventovanější slovo v *Máji*, jsme loňský máchovský multi-mediální festival nazvali Tamtam.

Pavel Vašák. Foto Zdeněk Hrabica

Nakazila Prackovice keramikou

Dynamitem se nad Prackovicemi nad Labem trhal vrch Dobkovičky. Zanedlouho i okolo něj povede dálnice D8, jejíž poslední úsek Českým středohořím se dostavuje pro protesty ekologů zdlouhavě. Prackovickou knihovnu tvoří protáhlá místnost domácího typu se zázemím, knihovnice svým čtenářům může uvařit čaj nebo nabídnout štamprli. Stěny jsou obloženy keramickými výtvy: „*Už to nemáme kam dávat*“, říká ANNA BUŘIČOVÁ, jejíž vášní se poměrně nedávno stala keramika. Narodila se v Hamburku, kde byl tatínek za druhé světové války totálně nasazen, a vyrůstala ve Vejprtech v Krušných horách. V Prackovicích žije již přes padesát let. „*Ž okna knihovny mám výhled na náves a na protější břeh Labe s krásnou scénérií Českého středohoří. Nejhezčí je v zimě Kamýk, když za ním vychází sluníčko. Najednou hup, a už je venku.*“

Jakou má vaše knihovna minulost? A čím žije v současnosti?

Prackovická knihovna vznikla v 50. letech 20. století. Dokud neexistovaly televize ani internet, byla hojně navštěvovaná. Dnes zůstaly věrné jen starší dámy, které jsou zvyklé číst celý život. Děti přijdou, jen když potřebují něco do školy. Ty starší pak navštěvují knihovny v Lovosicích, Litoměřicích nebo Ústí nad Labem, podle toho, kam chodí na školu.

Knihovnu jsem přebírala v roce 1998 po paní Zrůstové. Dříve sídlila ve škole vedle obecního úřadu. Když se ze školy udělaly bytovky, přestěhovala

se knihovna na obecní úřad, nejdříve do patra a teď je v přízemí. Shodou okolností jsem přesně zde provozovala po 89. roce obchod smíšeným zbožím. Úzce spolupracuji s knihovnou v sousedních Litochovicích, kterou vede paní Bernášková. Ta řídí také turistický oddíl Veverčata, kam docházejí i některé děti z Prackovic. V den schůzek má paní Bernášková otevřenou i knihovnu a s nadsázkou řečeno děti donutí vypůjčit si nějakou knihu.

Kolik máte čtenářů?

V knihovně je jich registrováno kolem třiceti, pravidelně ovšem chodí jen pět šest. Výpůjční dobu mám jednu hodi-

nu týdně. Čtenářky mně ale můžou zavolat nebo si přístup do knihovny vyžádat, když mě potkají ve vsi, případně mě urgují v keramické dílně, kde jsem častěji než v knihovně.

Jak jste se ke keramice dostala?

Když jsem šla do důchodu, dcera mě přihlásila na keramiku do ústeckého domu dětí a mládeže, abych se nenučila. Chytlo mě to, nakoupila jsem si k tématu literaturu a rozhodla se zavést keramický kroužek i u nás ve vsi. Dřívější starosta, pan Kodýtek, který už nežije, nám dal k dispozici bývalou hasičárnu ve dvorku obecního úřadu. Pak jsme psali dopisy do různých podniků a hledali sponzory na nákup pece. Ozval se bývalý generální ředitel Sechezy v Lovosicích, který nám po povodních v roce 2002 vyřazenou pec věnoval.

V kroužku keramiky je dnes registrovaných deset „prťavců“ od šesti do čtrnácti let a deset dospělých žen. V knihovně pořádáme výstavky keramických produktů, které „upečeme“. Místní o ně ovšem po pravdě zájem moc nejeví. U maminek dětí, které vystavovaly, mě to trochu zarazilo... Větší zájem o místní keramiku byl paradoxně na výstavě v Litochovicích. Jinak na posvícení, které se v Prackovicích koná pravidelně na podzim, pořádáme tombolu, abychom si vydělali nějakou korunu, a už druhým rokem jsme byli na prodejním jarmarku ve Velemíně.

Jak se v Prackovicích čte?

Děti, které mi chodí na keramiku, do knihovny nechodí. Nejsou zvyklé číst. Někteří starší lidé říkají, že už je číst unavuje, že už knihu ani neudr-

ží v ruce. Já bych bez knihy neusnula. Stačí mně deset minut, ale když je příběh napínavý, čtu klidně do tří do rána. Mám ráda detektivky, zejména Dicka Francise, dříve jsem četla hodně klasiky: Zolu, Huga, Jirásku. Nemám ráda sci-fi ani ženské romány. Ke čtení mě přivedla teta, která mě v dětství i zkoušela, jestli jsem knihu skutečně přečetla. Chodí vám do knihovny někteří místní i za počítačem nebo internetem?

Děti už počítač a internet mají většinou doma. Pouze zkraje, když jsme počítač nově instalovali, si některé chodily zahrát hry. Dnes je to už ale starý pomalý krám, dá se použít spíše v nouzi. Může sem zajít třeba někdo ze zahrádkářů nebo chatařů.

Jak se těšíte na dostavbu dálnice?

Už aby byla, bydlím totiž přímo u hlavní silnice mezi Lovosicemi a Ústím. Do stat pana Patrika do rukou, nic hezkého by ode mě neslyšel... Dříve procházela hlavní silnice přímo přes vesnici, u Labe byla louka a u břehu přistávaly parníky. Až v sedmdesátých letech se udělala při řece nová silnice, protože se provoz neúnosně zvyšoval. Údolí je hlavní silnicí úplně zničené. Už někdy v šedesátých letech byla v ústeckém obchodním domě Labe vystavena studie dálnice, ale tehdy na její stavbu nebyly peníze.

Internetové stránky knihovny

<http://prackovicenadlabem.knihovna.info>

Výpůjční doba knihovny

úterý	16.00–17.00
-------	-------------

Literární soutěž Máchovou stopou zná své vítěze

Město Litoměřice pořádalo třetím rokem literární soutěž Máchovou stopou. Slavnostní vyhlášení proběhlo 26. 3. 2011 za účasti poroty, soutěžících a představitelů města v Divadle K. H. Máchy. Porota soutěžících volné kategorie, v níž zasedali Dominika Valešková, Jan Malinda a Rostislav Janata, hodnotila 36 literárních příspěvků. Na výsledcích se shodla až po obtížném rozhodování. Příspěvky autorů do osmnácti let hodnotili Vlasta Černá, Martin Flosman a Jaroslav Balvín. Tito porotci pročetli 31 příspěvků. Nejmladším účastníkem byl přitom čtrnáctiletý žák z Nového Bydžova.

**Eva
Filandrová**

Výsledky

Volná kategorie

1. Ondřej Pinta: Archivář
2. Marie Hanková: Vnitřní příběh aneb Kéž by povídky měly dobré konce
3. Petra Wagenknechtová: Margaritta

Čestná uznání

Tereza Kopecká, Jiřina Róblová, Vladimír Stibor
a Kamil Princ

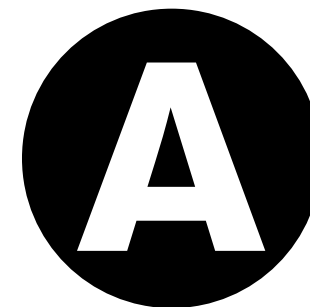
Soutěžící do osmnácti let

1. Lucie Bažantová: Rovnost výměny
2. Jitka Mokrá: Pátá sudička
3. Elizaveta Belová: Hodte si na setkání

Čestná uznání

Lukáš Sahula, Tereza Zyklová, Hana Hroudová
a Tereza Pňáčková

Školní almanachy pedagogické školy

V jednom z předchozích čísel bulletinu jsme představili časopis Samizdat, který vydávají studenti mediálního semináře litoměřického Gymnázia Josefa Jungmanna. Na Střední pedagogické škole J. H. Pestalozziho vychází z iniciativy češtinářů od roku 1993 každoročně školní almanach s nejlepšími slohovými pracemi studentů.

Ze začátku vycházel almanach strojopisem, až od roku 2006 byl zpracováván digitálně. V roce 2009 vyšel výbor toho nejlepšího z almanachů od nejstaršího po nejnovější, a to u příležitosti celostátní recitační soutěže Poema, jejíž pořadatelství v roce 2009 připadlo právě litoměřické pedagogické škole. V almanachu publikoval i tehdejší student, litoměřický Rostislav Janata, který se svou prózou představil předloni i čtenářům našeho bulletinu a dnes působí mj. jako porotce soutěže Máchovou stopou. Školní almanach vychází v počtu 40 kusů a je určen pro vnitřní potřebu této pedagogické instituce.

Webová galerie na stránkách občanského sdružení ASSociace

Rádi bychom vás seznámili s novou platformou na internetu, umožňující prezentovat portfolia umělců působících na území Litoměřicka a realizujících se v různých oblastech výtvarného umění, např. v kresbě, grafice, malbě, prostorové tvorbě, multimediální tvorbě, fotografii a jiných.

Vzhledem k tomu, že v našem regionu neexistuje řádná aktivita, která by podporovala prezentaci regionálních umělců, ať už školených či amatérských, a která by se snažila o aktivní zapojování tvorby do života města, rozhodli jsme se vytvořit takovou platformu, sloužící ke sdružování, komunikaci a prezentaci takto orientovaných lidí. Webová galerie nabídne každému z vybraných zájemců prostor k prezentování vlastních výtvarných výstupů společně s krátkým textem o autorovi a jeho díle. Kromě toho se stane základnou pro setkávání, výměnu názorů, společné výstavy a další možné aktivity, vyplývající z potenciálu sdružení kreativních individualit.

Nový zdroj informací ocení jistě i občané, zajímající se o výtvarné umění, regionální kulturu a subkulturu. Největší prospěch z realizace tohoto projektu

**Radek
Květoň**

budou mít samotní umělci a tvůrci, neboť se jim takto zprostředkuje nová možnost trvalé prezentace vlastní tvorby. Prospěch z projektu budou mít dále i všichni zainteresovaní občané, kteří získají přístup k aktuálním informacím a určitý přehled o lokálních výtvarných aktivitách a uměleckých osobnostech v regionu. V neposlední řadě je tento projekt přínosný i ve smyslu dokreslování kulturní mapy regionu. Spuštění webu bylo možné díky finanční podpoře Komunitní nadace euroregionu Labe a firmy Heineken.

Na webu www.associace.eu najdete galerie těchto tvůrců: Andere Seite Studio, Martina Košařová, Josef Matějka, Jaroslav Hovadík, Marek Rubec a Jan Šalda. Máte zájem se tu prezentovat, nebo byste tu chtěli vidět díla svých známých? Kontaktujte administrátory webu na e-mailu asociace@gmail.com

Mezi piloty britské válečné letky byli i letci z Litoměřicka

ZDENĚK NAJMAN, TOMÁŠ ROTBAUER A ANNA STARÁ loni sestavili a vydali zajímavou knihu, kterou nazvali *Českoslovenští letci v RAF (Royal Air Force) – litoměřický region*.

V medailonech se představují rodáci z Litoměřic, Roudnice nad Labem a vísek v regionu, kteří ve druhé světové válce vstoupili do služeb leteckých sil nasazených Velkou Británií. Tyto hrdiny čekal často nedobrá osud, pokud se vrátili do Čech a po roce 1948 neemigrovali – byli často perzekvováni, trestáni vězením a nasazením v lágrech. Mezi zařazenými osobnostmi figuruje i František Chábera, po němž Litoměřice nedávno pojmenovaly nový most přes Labe.

Autoři k titulu podotýkají: „*Měli jsme snahu doplnit touto prací informace o významných osobnostech z našeho regionu. V době, kdy většina národa sklonila hlavu před nacistickou okupací, našli tito lidé sami za sebe řešení, jak se s touto situací vyrovnat. Je pravda, že na rozdíl od většiny národa měli v rukách významnou zbraň. Byli vyškolenými letci nebo si své vzdělání v Anglii doplnili a z této země přispěli k vítězství nad fašismem. Někteří válku nepřežili. Ti, co ji přežili, byli po válce*

za své jednání neprávem pronásledováni, vězněni, někteří byli i zastřeleni. Považujeme za svou povinnost přispět k tomu, aby činnost těchto lidí byla správně pochopena a aby jí byla věnována zasloužená pozornost.“

Kniha poskytuje fakta o dvaadvaceti československých letcích v RAF z litoměřického regionu. V závěru je i část deníku Anny Zimmerové, maminky Antonína Zimmera z Třebenic, který zahynul při bojové akci 15. 9. 1941. Bylo mu 28 let. Citujeme z deníku z roku 1946:

„*S kloboukem v ruce se vzdaloval přes liduprázdné náměstíčko, kde v posledním dohledu ještě chvíli postál a mně na pozdrav klobouk vyhodil do výše. Zašel za roh a tím opona spadla navždy... Z trestu za odchod syna mým údělem bylo vězení 2 roky a 8 měsíců.*“

Publikaci vydala Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, seženete ji v informačním centru, k zapůjčení je i na naučném oddělení naší knihovny.

Marek Rubec: Memento Mori

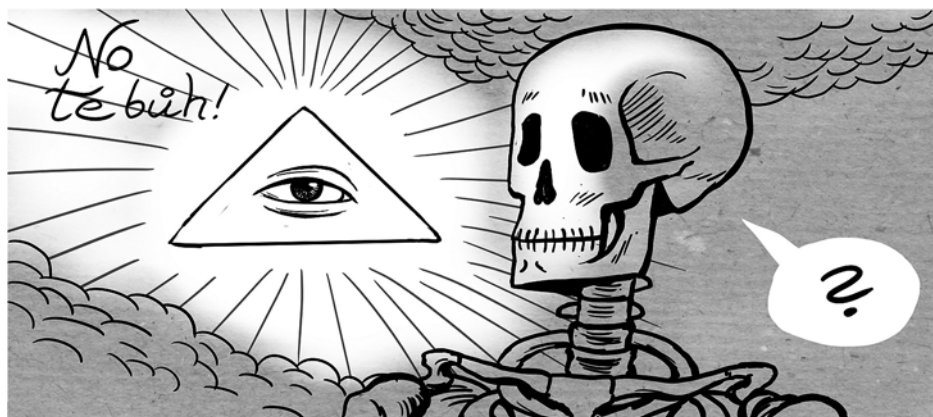

Marek Rubec (narozen 1979 v Litoměřicích) se věnuje animaci, grafice, komiksu, výtvarnému umění a experimentálnímu filmu. Žije a pracuje v Litoměřicích. Studoval na Univerzitě Hradec Králové obory výtvarná výchova a základy společenských věd a na Fakultě multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně obor animovaná tvorba. Účastnil se řady festivalů autorské tvorby jako Anifest, Zlínský pes, Litoměřice posedmé, FAMUfest, Lumírova tříska, LFŠ Uherské Hradiště nebo FestAnča v Žilině. Komiksy publikoval v magazínech jako Sorrel, Čtyřlístek nebo v antologii severočeského komiksu Publifuk. Účastnil se kolektivních výstav Herozvěsti (Praha, Hradec Králové), Investör (Litoměřice, Hradec Králové, zámek Kuks, Brno, Zlín). Natočil nebo animoval snímky Luhačovice 2004 (2004), Superpanelstory (2005),

Lano, co k nebi nás poutá (2005), Death maker (2006), Kofola, božský nápoj (2006), Oi! Story (2007), In randul patru (2007) s Alešem Výmolou, RIAH 4371 (2007) s A. Výmolou, Evropské pexeso (2008, režie Maria Procházková, Česká televize), Indiáni ve městě (2010) opět s A. Výmolou. Účastní se tvůrčích sympozií v Řehlovicích a prezentuje svou tvorbu na internetových stránkách www.associace.eu. S komiksovými tvůrci Zuzanou Andělovou, Jiřím Grusem, Janem Jiříčkem, Petrem Korunkou a Jánem Petrovičem je členem sdružení Herozvěsti.

O svém komiksu, který napsal a nakreslil speciálně pro náš bulletin, Marek Rubec říká: „*Je to takový komiksový black out, který si sarkasticky pohrává s romantizující představou básníka máchovského typu. Mám rád suchý černý humor a krátké příběhy, ale chystám delší postapokalyptický komiks.*“

Literární příloha

Tentokrát čistě na regionální notu. Přinášíme vám v podobě textu DUŠANA OSPALÍKA další variaci na máchovský mýtus. Určitě si nezapomeňte přečíst ukázkou z románu IVA VODIČKY *Kam se kutálejí kaštany*, kterou najdete v literární příloze jako první. Vybrali jsme i jeden z oceněných příspěvků literární soutěže Máchovou stopou. A ještě mladí litoměřičtí tvůrci JAKUB PRAIBŠ a GREGORY DI VINO. Hezké čtení!

Ivo Vodička

Posilovací péra

V domě na náměstí, kde bydlí Achil, bývalo kdysi vojenský velitelství. Do prostorného dvora se z náměstí projde vysokým klenutým průjezdem a z něj se dá stoupat širokým schodištěm do patra, ale z průjezdu vedou také schody do sklepy. Za těžkými bytelnými dveřmi, z kterých vykukují hlavy šroubů, je ticho, tma a plesnivina. Klenutá chodba se prudce zalomí a pokračuje strmými schody někam až dolů, hluboko do tmy, jako kdyby se šlo do nitra pyramidy.

A kdo po nich sestupuje a říká, že nemá strach a není mu úzko, až se v člověku všechno svírá, ten lže, jako když tiskne. A to je důvod, proč i mě Achil povzbuzoval, abych se ničeho nebál, že se mám jednou rukou opírat o zeď, i když ji budu mít celou bílou, a dával pozor na ty prudké schody.

„Kobrouši, neboj se! Hlavně se mě drž jako klíště, abys někde nezabloudil a bídne tu nezhylnul!“ radí Achil a klíčkuje chodbama a já si snažím zapamatovat čísla na plechových tabulkách nade dveřmi sklepů.

„No jo, pořád,“ bručím, aby to nevypadalo, ale oči mám na štopkách, abych našel cestu zpátky, kdybych se tu náhodou ztratil.

Achil mě po cestě pořád poučuje, rachotí klíčema a dupe, až se to rozléhá, a já určitě vím, že to dělá proto, aby se taky nebál, přestože je tu domácí.

Říká se, že Terezín stojí na pilotech, a kdo tomu nerozumí a myslí si, že to jsou piloti od letectva, ten je vedle jak ta jedle. Tohle jsou totiž piloty, a to je veliký rozdíl, protože to jsou silný kůly z dubového dřeva zatlučený do země, aby se město nepotopilo v mokřadech, na kterých bylo postavený.

A mezi terezínskejma klukama se odnepaměti šušká, že od těch dob vedou pod kostelem a pod celým náměstím tajný chodby, ale ty že jsou už dneska dávno zazděný, aby tam nikdo nemohl. O tom, co je v nich, se vedou dlouhý debaty a většinou nakonec zvítězí názor, že tam za války Němci ukryli zlato lidí, který tu byli v městě zavřený.

Několikrát jsme kvůli tomu zorganizovali průzkumnou výpravu a zkoušeli jsme, jestli se někde ve sklepech neozve takový ten zvuk, který signalizuje zazděný místo. Když se poklepe kladívkem na zeď a zní to dutě, je tu naděje, že tam je nějaký tajný vchod, jako je to v napínavejch knížkách.

Ale přestože jsme se moc snažili a důkladně to vzali podle plánu, který jsme si nakreslili, stejně jsme nikde nic neobjevili. Prostě kde nic tu nic a z pátrání jsme si přinesli akorát pavučiny ve vlasech a omítku v botách, která se nám při tom průzkumu vysypala na nohy. A i když jsme nebyli úspěšní, udělali jsme dobře, že jsme se na vlastní kůži přesvědčili, jak to vlastně chodí, protože dnes už víme, že v některých věcech ani velký kluci pravdu nemají.

Se staženým hrdlem jsme s Achilem procházeli chodbama kolem řady dveří s železným kovaním, ke kterým už nikdo v domě dávno nemá klíč. Věčně jsme někam zahýbali, až jsem úplně ztratil představu, kde jsme, i když jsem tu nebyl poprvé. Brrr, tady bych se tedy opravdu nechtěl ztratit, blesklo mi hlavou, ale nechal jsem si to radši pro sebe.

Achil se u jedné dveří zastavil, chvíli se šťoural ve visacím zámku, a když zámek konečně cvaknul, zapřel se do dveří a dveře se s vrzáním a skřípěním otevřely. Všude byla tma, jen vysoko pod stropem světélkovalo okénko. Zdi tady jsou silný na dva metry jak na hradě, a tak z konce toho tunelu, který prochází tou mohutnou zdí, sem dolů dopadá jen několik štráfků světla.

Nakoukli jsme dovnitř, a když jsme nic špatného neviděli, překročili jsme práh. Stejně jako vždycky, když jsme sem pro něco šli, nás nejdřív přitáhly nápisy a sloupky ne-

známých jmen napsaných křídou na vnitřní straně dveří. V přítmí jsme po nich jezdili prstem a snažili se je rozluštit, potichu jsme hláskovali slabiky a skládali je do celých slov. A když jsme se dopracovali na konec řádku, sáhli jsme si na kamenný trámec nade dveřmi a vzali jsme si křídly, který jsme si už dávno kvůli tomu přinesli ze školy. Pečlivě a s vážností jsme obtahovali –

*Klein Abraham
Löwe Salomon
Jan Goldschneider*

A když se nám ztupila křída, obrousili jsme ji o zem, aby byla zase pěkně ostrá a jela dobře po prknech dveří –

*Pollak Josip
Böhm Rudolf
Zdeněk Lauer
Taub Otto*

„Víš, Kobra, to jsou jména lidí, co tady ve sklepě byli zavřený,“ špitnul Achil s vážnou tváří a tichým hlasem mi vysvětloval, jak to tady za války chodilo a odkud to ví. Poslouchal jsem napjatě, i když jsem to slyšel už kolikrát, a když jsem si všechnu tu hrůzu představil, padla na mě ještě větší tíseň než předtím a roztřásl jsem se zimou.

Achil si odkášal, začal šmejdit po sklepech, přehazoval nějaký papírový krabice sem a tam a já jsem si zatím na dveřích a na zárubních kolem nich prohlížel další jména, obrázky a nápisy. Litoval jsem, že ničemu nerozumím a neumím nic rozluštit, protože byly psané takovými rozevlátými pavoučky, kterým se říká hebrejský písmo. A nejvíc mi bylo smutno z toho, že tihle lidé, kteří to psali, už dávno nežijí, a že tady po sklepech i půdách čekali, až je odvezou na poslední cestu do Osvětlení. Bylo mi smutno proto, že jich bylo moc

a moc a že zpátky se už nikdy nevrátili, i když by byli bývali mohli žít, kdyby na sebe lidé nebyli tak zlí.

„Kobra, pojď, něco ti ukážu...“, vyrušil mě z úvah Achil, který odněkud vytáhl ty své péra na posilování paží, hrudníku a zbytku celého těla. Rozkročil se přede mnou jako Samson, prsty sevřel drážka na obou koncích, rozpažil ruce a opřel si ty péra o hrud'. Zatajil jsem dech a čekal jsem, kdy už je konečně natáhne, abych viděl, o kolik je musím napnout víc, až budeme porovnávat, jak hodně jsem zesílil.

„Tak tady jsou!“ řekl pyšně Achil, vítězoslavně mu zablesklo v očích a mně přišlo, že je nejspíš rád, že ty péra v tom nepořádku vůbec našel.

Když jsem je přejel očima, byl jsem tak trochu zklamaný. Nebyla to krásná ladná a jiskřivá chromovaná ocel, s kterou se chce porvat každý pořádný chlap, ale matný špinavý a rezavý šrot.

No co se dá dělat, řekl jsem si a vzal jsem mu je z rukou. Rozkročil jsem se jako on a zabral, abych je natáhnul. Jenže byl jsem tak úspěšnej, jako kdybych chtěl udělat z ocelový trubky brčko na pití limonády. Nadechl jsem se jako Tarzan a zkusil to ještě jednou, potom ještě jednou a ještě jednou, a pak jsem už nemoh, i když jsem se hodně moc snažil.

Achil mě celou dobu jen pozoroval a nic neříkal. Na obou dlaních mi zůstala špína a šupinky červený barvy, který se oloupaly z rozpraskaných drážek. Panečku, to je dřina, pomyslí jsem si, ale radši jsem neřekl nic.

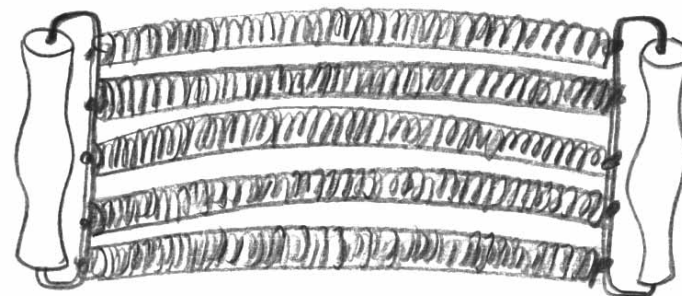
„Chytni to na tomhle konci!“ poručil jsem Achilovi a vrátil mu jedno drážko a svoje sevřel oběma rukama. Oba jsme se zapřeli o kamennou podlahu a se supěním jsme zatáhli. Malinko se pohnulo a k zemi se začala snášet rez. Zatáhli jsme znovu, ještě jednou jsme mocně zafuněli a péra se natáhla o něco víc než předtím a zase se z nich sesypal tmavý obláček. V ten okamžik nás ale ta kovová potvora vrhla zpátky proti sobě, až jsme se s heknutím srazili.

Mrknul jsem po Achilovi, a když jsem zachytil jeho pohled, zamračil jsem se. Achil sklopil oči a jenom šeptl: „No já je už nějakou dobu nepoužíval, a tak jsou celý ztuhlý. Musíš je trochu rozhejbat, ale když ti to, Kobra, nepůjde, můžeš z nich nějaký to péro sundat, aby to bylo snazší.“

„To určitě,“ odvětil jsem, nadzdvihnul jsem teplákovou bundu a obtočil jsem si je kolem pasu, aby ani náhodou nikdo neviděl, co nesu domů.

Cestou jsem držel ruce pěkně připažené k tělu a šel jsem vzpřímeně, aby se mi ten posilovač svalů nikde pod bundou neboulil, nebo dokonce nevypadl. Nestál jsem o to, abych někomu musel něco vysvětlovat. Ve sklepě, kde máme nářadí, plechovky s barvami a taky kompoty, jsem našel drátěný kartáč a odřel jsem ty péra na kost, aby byly pružnější a dobře chodily, a červenou barvou natřel drážka. Nakonec jsem z vnitřní strany dveří natloukl hřebík a opatrně je tam pověsil, aby se barva nerozmazala.

Tak, dneska toho bylo už dost, řekl jsem si, zítra je taky den. Zavřel jsem dveře, zamknul zámek a klíčky si nechal u sebe, aby sem náhodou nikoho nenapadlo jít.

„Tak co, Kobra, cvičils, cvičils?“ vypálil na mě Achil jen tak mezi řečí, když jsme šli ráno do školy, a oči mu jen hrály.

„To je jasný, cos myslel?“ odsekl jsem a dál jsem to nechťel moc rozvádět, neboť jsem se bál, že by to ostatní mohli slyšet a hned by se moc vyptávali, a já jsem chtěl, aby to zjistili teprve tehdy, až budu mít postavu jako Herkules.

Ráno, než jsem šel do školy, jsem se totiž zaběhnul podívat do sklepa, jestli už uschly ty červený ručičky, kterejma se ty péra natahují, a když jsem zjistil, že barva pěkně drží a nezůstává mi na rukou, neodolal jsem pokušení si to konečně zkusit. Z tašky jsem vyndal plán cvičení, který jsem si vypracoval večer místo domácího úkolu z matiky, a připíchnul

jsem ho na vnitřní stranu dveří vedle těch pér, abych na něj vždycky viděl. Chvilku jsem si vyčítal, že si tímhle ranním cvičením celej rozpis naruším, ale pak jsem usoudil, že budu ve formě aspoň o něco dřív, než jsem plánoval.

Kouknul jsem se do chodby mezi sklepy, jestli tam někdo není, aby mě nikdo zbytečně neokukoval. Rozkročil jsem se a vši silou zatáhl – a nic. Sundal jsem jedno péro, protože si ho tam přece můžu navlíknout vždycky zase zpátky, když budu chtít. Kouknul jsem zase do chodby a zatáhnul za zbývající čtyři péra – nic. Sundal jsem další péro, protože stejně nechci lámat všechny rekordy najednou. Do chodby jsem se už nekoukal, protože se blížil čas, kdy chodíme s klukama do školy. Nadechnul jsem se a zase nic. Vyvlík jsem z kroužků další péro, a ty zbývající dvě se malinko poddaly. Kouknul jsem na hodinky, všechno to hodil na zem za dveře, rychle zamknul, klíčky strčil do kapsy a honem jsem běžel, aby mi kluci neutekli a abych od někoho stihnul opsat ten úkol z matiky.

„Tak jsem slyšela, že jsi začal cvičit, abys měl pořádný sva-ly,“ nadhodila najednou Bartoška, když končila poslední hodina, a řekla to takovým měkkým hlasem jak televizní hlasatelka. A když jsem na to nic neřekl, protože mě zaskočila tím, že to ví, po chvilce pokračovala: „To kvůli mně, že jo?“

Podíval jsem se na ni, jí se rozzářily oči, ale na odpověď nečekala.

„Jsi první kluk, kterej pro mě něco takového udělal,“ řekla až možná příliš nahlas, protože některý holky se otočily a koukaly po nás.

„Jsi prostě bezva,“ dodala zasněně a naklonila se ke mně, až mě její vlasy zašimraly na krku, a dala mi pusku a bylo jí jedno, že jsem na to ani nestačil nic říct a že to učitelka i ostatní holky zase mohly vidět.

Jupíííí, Jupíííí! Bartoška! Budem spolu chodit! Jupííí, jupííí! Po celým těle se mi najednou rozlilo takový příjemný teplo, jako když člověk v létě leží u řeky a pere do něj slunce a zdálky je cítit čerstvou travu a kdy je modrá obloha a čas vůbec nespěchá. Jenže teď jsem se nemoh dočkat, až skončí hodina. Pak jsme se pozdravili a já jsem běžel do šatny pro věci rovnou přes dva schody, abych byl na Bartošku včas

nachystanej před školou, a těšil jsem se, že půjdeme domů sami a začneme tak spolu víc kamarádit.

Když už všichni odešli a mě to čekání venku přestávalo bavit, ve dveřích se konečně objevila Bartoška a za ruku za sebou táhla nějakýho velkýho kluka. Před školou se zastavila a ovinula se kolem něj. Zaklonila hlavu, až se jí po ramenou rozutekly vlasy, a zamilovaně se na něj nahoru dívala. A pak si všimla mě, jak tam stojím na kraji chodníku a dívám se na ně.

Usmála se, pokrčila nos, a aby to neviděl, ukázala na něj a za jeho zády zvedla palec nahoru, jako to dělají piloti, když sestřelí nějaký bombardák nebo stíhačku. A udělala to nejspíš proto, abych věděl, že přestože se o tomhle průsvitným klukovi s dlouhýma holčičíma prstama ví, že se s nikým ne-kamarádí, neboť je něco jako houslista nebo klavírista, je prostě stejně bezva jako já.

Holky jsou divný a je to s nima vždycky jinak, než si člověk myslí.

(Kam se kutálejí kaštiny, 1. vydání 2002)

Propagátor problematiky leváctví, autor experimentální poezie, prozaik, hudebník a výtvarník Ivo Vodička se narodil roku 1962 v Mělníku. Absolvoval Pedagogickou fakultu v Ústí nad Labem v oborech český jazyk a literatura a občanská výchova. V současné době učí na Střední pedagogické škole J. H. Pestalozziho v Litoměřicích. Ve svém volném čase se věnuje vazbě knih, ke které se dostal přes vlastní literární činnost. Od roku 1985 vytváří autorské knihy, volné typografie, vizuální poezii, koláže, objekty z papíru a knižní objekty. Zaměřuje se hlavně na netradiční pojetí knihy, experimenty s multiteksty a materiály. Sám kytarista si pro vlastní potěšení vyrobil z koupeného dřeva několik akustických i elektrických strunných nástrojů. S manželkou mají dva syny a žijí v Litoměřicích. Ukázka pochází z románu, který Ivo Vodička vydal vlastním nákladem a v němž se ohlíží za svým dětstvím a mládím v Terezíně. Naivní optika malého autobiografického hrdiny je čtenářsky přitažlivá a knihou se vinou i pozoruhodné popisy unikátního genia loci vojenské pevnosti zašlé slávy.

Dušan Ospalík

Prokletý hrad Houska aneb Hynkovo tajemství

Toho dne, 4. listopadu, měl Hynek křeče a silný průjem. Z kanceláře se vrátil velmi brzy. Dlouho chodil po světnici a přemýšlel, co dál. Rovnal si své osobní věci i písemnosti a přebíral, které si vezme na dalekou cestu s sebou.

O svém dalším osudu již nepochyboval. Byl připraven vydat se na svou nejdelší a poslední pouť. Cítil, že svým rozhodnutím ulehčil své zoufalé duši, a pocit naplněného očekávání ho vysvobozoval z nesnesitelného žaláře jeho vlastního soužení. Nemohl se na nic soustředit a jen chodil po místnosti sem a tam, až ho napadla spásná myšlenka, kterou nemohl uskutečnit sám. Potřeboval k tomu osobu, která jediná mu byla po dobu jeho pobytu v Litoměřicích oporou, a tou byla vinárníkova žena, jež se o něj starala jako o vlastního syna. Vyběhl ze svého pokoje, vyhledal ji v domě a chystal se vše důkladně vysvětlit. Vinárník nebyl doma, proto měli na rozhovor dostatek klidu i času.

„Tak povídejte, co jste mi chtěl říct?“ zeptala se vinárníkova žena, když si právě sedala za stůl, aby jej na jeho žádost vyslechla. Hynek si přisedl na vedlejší židli a začal:

„Paní Lorencová, obracím se na vás s prosbou o pomoc. Jsem nešťastný a velmi zoufalý.“

„To jsem si všimla, o co jde?“

„Jde o to, že mám těsně před svou svatbou s Lori a já přitom miluji jinou ženu.“

„Tak to není moc dobré. A co já s tím?“ podivila se a netrpělivě čekala na jeho vysvětlení.

„No, abyste tomu rozuměla, již dlouhá léta miluji pouze a jen jednu jedinou dívku. Jmenuje se Marie a na velmi dlouhou dobu se mi ztratila. Myslel jsem si, že jsem ji ztratil již navždy. Proto jsem se pokoušel zamilovat se do dívky, která jí byla nesmírně podobná. Její podoba bylo naprosto dokonalá. To, že její podoba má pouze vizuální charakter, jsem si uvědomil, až když bylo moc pozdě. To už byla Lori těhotná.“

„Ale za to Lori přece nemůže. Nemyslíte, že to vůči ní a jejímu dítěti není vůbec seriózní? Co s tím hodláte dělat?“

„Vím, že to není správné, ale stejně správné by nebylo pokračovat dál ve vztahu, který postrádá lásku a je pouze formální.“

„A co vaše dítě? Myslel jste na ně?“

„Ano, myslel. Lori se mi doznala, že měla přede mnou jiného muže. Nyní jí už nevěřím, že je to dítě moje.“

„A co když je?“

„Proto jsem zoufalý. Nevím, co s tím. Vím jen, že bych mu nikdy nemohl být dobrým otcem. Poté, co jsem se dozvěděl o smrti své pravé lásky, dohnala mne tato zoufalost k tomu, že jsem vážně uvažoval o odchodu z tohoto světa.“

„Doufám, že jste si to rozmyslel!“ pohrozila mu vinárníkova žena a pokračovala: „Není nic na světě cennějšího než život. Člověk nemá právo si na něj sáhnout!“

„Taky jsem si to dříve myslel. Nebýt toho, že dnes ráno za mnou přišla dívka, kterou jsem již mnohokrát oplakal a která byla a je jediná, kterou miluji, tak bych tady s vámi už neseděl.“

„Proboha, co to povídáte, to snad nemyslíte vážně!“

„Bohužel ano.“

„A kde je ta vaše dívka?“

„Čeká na mne u mého přítele. Rozhodl jsem se totiž, že každopádně musím odejít. Nechci zde žít ani v hříchu, ani ve lži. Buďto odejdu s ní, nebo odejdu na věčnost, jak jsem měl původně v plánu.“

„Hynku, vy mne děsíte!“

„To mě opravdu mrzí.“

„Kam chcete jít?“ zeptala se po chvilce oboustranného mlčení.

„Chci navždy odejít daleko za hranice dnešních Čech a nehodlám se už nikdy vrátit. Též se nechci s nikým loučit, protože bych nerad dopřál radosti svým nepřátelům, kterých není málo a kteří by se z mého útěku těšili. I když tomu tak možná je, tak i přesto nechci právě před nimi vypadat jako zbabělec. Kromě vás jsem připraven vše svěřit pouze svému bratru Michalovi, kterému bezmezně věřím, a doufám v jeho pomoc.“

„Dokážu si vaše obavy představit, Hynku, a docela vás chápu. Vaším odchodem ztratíte důvěru i těch přátel, kteří vám zbyli. Nevím však, co ode mne očekáváte?“

„Myslel jsem si, že by bylo nejlépe, kdybych mohl nějak fingovat svou smrt. Ale nevím jak.“

„Tak nevím, jestli je to dobrý nápad, ale řešení by to bylo,“ souhlasila vinárníkova žena a hluboce se zamyslela. Oba dlouho přemýšleli, až žena pojednou dostala nápad.

„Možná by nám mohla pomoci událost, která se stala pouze před několika dny. Na zdejší hřbitově totiž pohřbili jednoho chudáka, který byl přibližně stejně starý jako vy, Hynku. Možná je to náhoda, možná osud, ale měl dokonce i podobnou ve tváři jizvu. V raném dětství si hrál kolem hřbitova s kluky na schovávanou, a při překonávání hřbitovní zdi se mu pod nohou kus zdi uvolnil a on spadl nešťastně pravou stranou tváře na kamenný náhrobek. Zanechal mu to nejen jizvy ve tváři a pohmožděnou lebku, ale v důsledku silného otřesu mozku i celoživotní duševní poruchy. Jeho úraz však nebyl příčinou jeho smrti. Zemřel na choleru. Neboťtík byl podobné postavy i věku a shodou okolností měl na pravé tváři i podobné zranění z dětství. Pánbůh nám to odpust,“ pokřičovala se vinárníkova žena, když si uvědomila, co právě vymyslela. Po chvíli však pokračovala: „Ten chudák bude alespoň po smrti něčemu k užítku.“

„Ale jak to provést? Myslím, že i když je náhoda našemu plánu příznivá, realizovat se nedá. Přenést to tělo, které z jisté doznalo jistého stupně rozkladu, do vašeho domu by bylo velmi riskantní.“

„Hm, máte pravdu, Hynku, budete tedy předstírat vážnou nemoc se všemi příznaky cholery. Do rakve zesnulého na choleru se již nikdo více dívat nebude.“

„To ano, ale myslíte, že to lékař nepozná?“

„Už nyní jste zelený jak jarní tráva,“ řekla už poněkud uvolněně.

„To je tím průjemem, který mám.“

„Tak vidíte, Hynku, i to se vám může hodit. Běžte zpátky do práce a všem dejte na srozuměnou, že vám není dobře. Nějak to dopadne.“

Hynek tak učinil a vinárníkova žena šla hned k rodinnému lékaři pro lék proti průjmu a tím lékaře nepřímo upozornila na pravděpodobnou Hynkovu vážnou chorobu. Druhý den ráno, 5. listopadu, lékař navštívila opět s tím, že se Hynkovi velmi přitížilo, že má horkost a nemůže dýchat.

Když šli oba směrem k vinárníkovu domu, potkali dle připraveného plánu Hynka, který šel panu Durasovi sdělit, že mu není dobře a že dnes nebude v práci. Když uviděli na smrt bledého Hynka, okamžitě ho odvedli domů. V pokojíku měl velkou zimu. Nejdříve mu zatopili v kamnech a uložili ho do postele. Hynek ležel se zkříženými rukama na prsou a těžce dýchal.

Lékař k němu přistoupil a ptal se ho:

„Pane Mácha, bolí vás na prsou?“

Hynek přikývl a doktor pokračoval: „Je to palčivá bolest?“

Hynek i tentokrát přikývnul, dál těžce dýchal a s každým nadechnutím dával najevo, že jeho plíce jsou stále menší a menší, jako by se do nich valila žhnoucí láva, která je pomalu, ale neúprosně zaplavovala.

„Ano, já musím mít plíce již na uhlí spálené. A již i v zádech to začíná pálit,“ řekl s vypětím sil a dál ztrácel schopnost mluvit tak rychle, že poslední slova už jen sípal.

Lékař ho ještě jednou prohlédl, podal mu lék proti horkosti a řekl: „Přijdu se večer podívat, zdali vám lék trochu odlehčil.“ Poté odešel.

Celé odpoledne byl Hynek zavřený ve svém pokoji a jen vinárníkova žena mu nosila pití. Až večer ho znovu navštívil lékař. Nyní už jen zdálky prohlédl Hynka, a když viděl, že jeho stav je horší než ráno, bezmocně doporučil:

„Mám vážné podezření na choleru. Raději k němu nikoho nepouštějte, paní Lorencová. A bylo by snad vhodné povolat k němu kněze, již nemohu více pro pana Máchu udělat.“

(Prokletý hrad Houska aneb Hynkovo tajemství, 2007)

Prokletý hrad Houska aneb Hynkovo tajemství, z něhož otiskujeme ukázkou, je kultivovaným sci-fi, dalším příspěvkem k nesčetným máchovským publikacím. Autor knihy Dušan Ospalík využívá konspirativních teorií. Synopse připomíná film Návrat do budoucnosti s Michaelem J. Foxem v hlavní roli i Romeo, Julii a tmu Jana Otčenáška. Určujícím tvůrčím přístupem je tu falzifikace historických dokumentů i Máchovy tvorby ve jménu fikční zápletky. Prokletý hrad je Ospalíkovým prvním literárním počinem. Knihu vydala v roce 2007 firma Ossonic. Náklad 1 000 kusů byl distribuován na Housce, skoro všechny výtisky se prodaly. Ing. Dušan Ospalík (1962) pochází z jižní Moravy, v Litoměřicích žije asi 20–25 let. Pracuje jako ekonom stavební firmy Revaj. Rozepsanu má knihu o Janu Berkovi z Dubé, opět v souvislosti s hradem Houskou. Knihu seženete v litoměřických hudebních ve Velké Dominikánské 190.

Jiřina Róblová-Makovská**Kořeny**

„Martin je snád jako Petr starej, na nákou školu jezdí,“ řekla stařenka a upracovanou rukou si uhladila prořídle vlasy. Seděla jsem na štokrleti u sálajících kachlových kamen jako kdysi, když jsem byla malá. Moje první cesta z bruslení na rybníku nebo ze sáňkování vedla ke kamnům na rozviklanou židličku.

„Voni nemaj prachy,“ pokračovala moje babička, „jinam netrefili, gdyš byl eště Józef, jenom k nám šli, gdyž potřebovali pučit... Ani k Němečkovej, než se starej voběsil. To sem ti říkala, že von si pomník na hřbitově nechal udělat sám,“ rovnala neviditelné záhyby na vyžehlené nedělní zástěře.

„A co ten jejich kluk?“ zeptala jsem se zvědavě.

„Tuhleta máma byla nevlastní. Vona ta jejich první umřela po některym porodu... Tak si Vlasta vzala kluka za vlastního, vychovala ho,“ povzdechla si... „Parchant chtěl auto, to ale roslák. Žádnej baráček nesehnala, aby bydlela sama a nevostal ji na krku. Člověk udělá pro haranti fšecko, ale ty to neuměj vocenit!“ Pokývala hlavou a ohnala se po strakatém Mourkovi, který jí skočil na klín.

„A Živcovic Jiřina, byla tady?“ chtěla jsem se něco dozvědět o sestřenici, kterou jsem dlouhé roky neviděla.

„Byla, nedávno – prej tam tedko stavěj, ale Jíra by sem nešla, kór gdyš má ve městě dobrý zaměstnání. Já mám vo ně takový starostě, co já s nima prožila...“ Vstala a zapnula rádio.

„Něgdy hrajou taky v půl jedenáctý dechovku, tu já málogdy vynechám... Ale v sobotu a v neděli vobyčejně kecaj, to nemám ráda,“ vypnula starý tranzistorák, nalila mně i sobě čaj s citrónem do květovaného hrnečku a přistrčila mi talíř se škvarkovými plackami.

„Ty je máš ráda, tak si vem – v komoře je máslo...“

Škvarkové placky miluju! Nikdo je neuměl udělat tak dobré, křupavé, jako ona!

„S těstem si musíš pohrát, nespěchat na něj,“ napomínala mě, když jsem těsto na placky jen krátce propracovala. „Kdepak hnětač – to by mi nešmakovalo,“ odporovala při mé námitce, že elektrický robot by to uměl rychleji.

Uvědomuju si dojatě, jak sem stále patřím, přestože tady už čtyřicet let nebydlím. Ten pocit je hřejivý – patřit někam, mít se kam vracet...

„Paní Vilišová už je zdravá?“ zajímala jsem se o sousedku, která nás v dětství často hlídala.

„Viliška byla nák operovaná, v pátek myslim tam byla dochtorka,“ odvětila babička a čistila si brýle (jediné, co si kdy pořídila). Nevěděla, kolik má dioptrií, brýle používala jen na čtení a zašívání, jinak měla zrak jako rys!

„Ráno ji nosej mladý snídani, večer voběd... po tom infarktu pořát jen léží.“

Pomalu se stmívalo. Seděly jsme potmě. Kamna s ošoupanými litinovými tály slastně hučela a dvířky na přikládání polínek probleskoval oheň. Vzpomněla jsem si na nezapomenutelné podzimní chvíle v hodině „mezi psem a vlkem“, které jsme trávili v prádelně při světle petrolejky. Loupali jsme kukuřici, zobali slunečnice a popíjeli domácí šípkový čaj – a co bylo nejdůležitější: babička a táta, její syn, vyprávěli... já a moje mladší sestra jsme naslouchaly a čekaly, až se v peci dopeče králík. Z babiččiny pece měl nejchutnější maso! Všichni naši králíci měli své jméno. Před popravou jsme musely se sestrou smlouvat, který z nich přijde na pekáč.

„Musim ti říct taky vo Mikinovi: von si prej chtěl udělat krupicovou kaši a nasypal toho tolik, že mu vostala stát lžice v kastróle... bez Mikinky je úplně nemožnej! Ale něgdy mu to de jet na kole... Šlosr nařezal u vody proutky a dědek mu plet košíky na prodej. Lenka to trochu uměla, tak mu vobčas, když přijela, pomohla...“

Přiložila jsem do kamen dva kousky dřeva a čekala, co se ještě dozvím za novinky.

„Holka, já sem byla tuhle na hřbitově a von ti Černej, kterej je starej jako já, a má budička na srdce, a to bys neřekla: von vyhrabuje stráž, vypaluje trávu ve tříavosumdesáti! Eště chová plno dobytka, má mrchu kozu, tak prej ji musí dojit jen on sám... Jo, prase si halt taky drží,“ pokývala hlavou a upila vonícího čaje.

Věděla jsem, že si babička na pana Černého, hrobníka, v duchu myslela. Ovdověla, když jí bylo třicet osm a už zůstala sama. Upnula se na výchovu jediného syna – mého táty.

Dědu nikdy nenašli – byli tam v trávčické prachárně tři, když to za války vybuchlo! Ani pohřeb mu nemohla vypravit... Nástěnné hodiny se při výbuchu zastavily, dodnes je na nich čtvrt na dvě odpoledne. Nikdo z naší rodiny se je neodvážil opět natáhnout.

„Marty kluk vo Vánoce vůbec nepřišel domu, pak přijel, něco si vzal, vodjel, asi si našel nákou partu, vůbec ho tu nejní vidět!“

Tušila, že se budu ptát na kamarádku z dětství, na Martičku-tlamičku, jak na ni kluci pokřikovali...

„Ten její Láďa teďka fšeco předělává,“ dodala. „Koupili si prase, Maruna drží svině. Nedávno si vzal pole, vobdělával Mikinojc a pak se s nim dělil. Na dvoře furt něco vyhrabujou pod tím barákem. Vono je to teď prázdný – tak tam věčně něco rochá,“ odmlčela se.

Obtížně se natáhla pod postel s pruhovanými duchnami, kde je a vždy byla ukryta krabice se šitím.

„Počkej, podám ti ho,“ shýbám se pro obstarožní šitíčko. Jak jen mi tady je všechno milé!

„Stará Šilerka měla šedesát tisíc,“ navázala hovor babička. „Ty dala Láďoj a Maruna dostala barák – dyť je to jeho sestra!“

Tma houstla, oheň v kamnech prskáním doplňoval stařečino vyprávění. Tady jsem se narodila, zde jsem se cítila bezpečně. V mluvě zdejších starousedlíků se zachovalo nářečí lounsko-litoměřické. Obecná čeština, která se v této oblasti v minulém století používala, odešla stejně jako lidé tam, odkud není návratu. Pouze některá slova a slovní spojení zůstala... Pamatuji si, jakou práci mi dalo přestat používat slova jako: pivo, šálo, vokurka, hnedle, ponejprf, mušela, halt či vokno! Při studiu bohemistiky na univerzitě mi tyto výrazy zkoušející netolerovali.

„Fčera to hlásili, jak jsem ti už říkala, von ho nákej nařk – tak se s nim bude soudit,“ prohodila, když postavila odřený hrnek na stůl. „Furt se to takhle v tý politice dohaduje. Nestojí to za nic fšeco!“ znechuceně poklepala na sobotní noviny.

Každý má své kořeny... ať si to připustí, nebo ne. K těm kořenům se vrací fyzicky nebo alespoň ve vzpomínkách. Stačí pootevřít dveře do minulosti, a už jsou tady: Táta, když se zpotil při práci, pronesl, že se „potí jako dveře vod chlívá“.

Při vycházení z kuchyně do předsíně či z verandy nezapomněl říci: „Jdeme jedním vrzem, ať neuteče teplo!“ Jestliže něco opomněl, vyhrkl: „Zapomněl jsem na to jako na smrt.“

Jenomže smrt nezapomněla – přihlásila se s mrtvicí v době, kdy mu ještě nebylo šedesát. Tolik jsme si toho nestihli říci!

Myslím, že nejhorší, co může ženu v životě potkat, je přežít své děti a ztratit muže. Babička se nikdy nesmířila se smrtí manžela, z něhož po výbuchu nenašli ani knoflík, ani s úmrtím jediného syna.

Dnes není mezi živými ani ona – svého syna dlouho nepřežila.

Se mnou jsou oba stále – v mém srdci zůstanou navždy.

Mé kořeny jsou s nimi spjaty. I s touto zemí, s malou vesnicí na Litoměřicku, s domkem se zahrádkou, s řekou Ohře a se vším, co moje paměť neztratila na cestě životem...

Jedno africké přísloví říká: „Až kvůli štěstí projdeš celý svět, zjistíš, že stálo před tvými dveřmi.“

(Rkp., 2010–2011)

Jiřina Róbllová-Makovská se narodila v roce 1955, dětství prožila v Brozanech nad Ohří. Svou literární činnost zahájila v deseti letech v časopise Květy, kde jí fejeton s názvem *Přináší komíník štěstí?* otisknul tehdejší šéfredaktor Stanislav Rudolf. Následovaly ceny v soutěžích J. Hory, I. Javora atd. V dalších letech psala poezii, jejím kritikem a zároveň poradcem byla profesorka Gymnázia J. Jungmanna v Litoměřicích, prof. Marcela Vyhnálková-Zaoralová, na kterou s láskou vzpomíná. Figurovala v rozhlasovém pořadu Miroslava Kovářika Zelené peří. Při zaměstnání vystudovala mj. bohemistiku na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem. Působila jako učitelka, vedoucí sociálního odboru a ředitelka domova pro mentálně postižené ženy. Jejím posledním úspěchem je 3. místo v mistrovství České republiky v amatérském tvůrčím psaní v roce 2008 a publikace ve Sborníku autorů epiky 2010. S její tvorbou se můžete setkat na literárních serverech (pod pseudonymem Ina) a v mnoha literárních almanaších. Píše poezii, prózu, monografie barokních umělců, scénáře a sci-fi.

Jakub Praibíř

Stíny poledního ticha

Šla pěšky, aby ušetřila. Brodila se v nepřehledném davu lidí a ztrácela pojem o směru, ale všímala si trojího typu lidí, jež ji míjeli. Jedni žili ve spěchu a jedli za chůze, oblečení dle přísné společensko-obchodní etikety. Byli hbití v prodírání se davem a odstrkávání ostatních. Druzí pomalu kolébali svá nemotorná těla a přecpávali své žaludky a nákupní tašky v místech tomu určených. Třetí druh se odevzdaně oddával toku ulice, hledající přístřeší a potravu mezi odpadky. Byli často slepí, chromí a zčernalí mrazem a žebřali o peníze. Ocítala se v těsné blízkosti ostatních, přičemž se jí dělalo špatně z kombinace těžkých parfémů a pachu potu a výkalů, stejně jako z pohledu do tváří kosmetických experimentů a visícího špeku obézních těl. Zjišťovala, jak snadno tíhne k nenávisti svého živočišného druhu.

...

Obecenstvo napjatě čekalo na další pokračování. Luc de Vil se konečně ujal slova: „Mojí dávnou ambicí bylo léčit. Avšak s vývojem léků se objevily zcela nové choroby, zkrátka nebezpečnější než ty před tím. Od dětství mě zajímaly také zbraně, nejspíš proto, že kvůli válce byly všude snadno k dostání. A kvůli utrpení, jež s sebou přinášely, jsem se pokoušel vynalézt proti nim účinnější obranu, jelikož to bylo v souladu s mojí lékařskou ambicí, a já pochopil, že prevence je snazší než terapie. V naší společnosti však poptávka po ničení vždy převyšovala tu po léčbě a vývoj dal možnost vzniku mechanismů, jež jsou smrtonosnější než kdy dříve. Nyní tu stojíme na prahu nových možností a věda se vysmívá těm, kteří se snaží zastavit pokrok. Zbývá však ještě rozhodnout, jakým směrem se rozejít. Je nám teplo a nemáme hlad. Alespoň zatím a zde. Znamená to, že jsme vyšli správnou cestou? Nezapomněli jsme se dívat kolem sebe na stopy našeho osudu? A netíží nás obavy z cíle naší cesty?

(Stíny poledního ticha, Dialog 2010)

Ukázka pochází z poslední, završující části prozaické fantasy trilogie mladého litoměřického autora. Praibířova volná trilogie (*Špína, Večerní chlad rána, Stíny poledního ticha*) je charakteristická dynamicky se rozvíjející zápletkou, sugestivní obrazovou kompozicí a bryskními dialogy, vyzývajícími čtenáře k soustředěnému vstřebávání. Děj se odehrává v imaginární zemi na rozhraní průmyslové revoluce a je protkán koloritem postav, jež se pachťí společností zmítanou korupcí, majetnictvím a bezohledností. Osobní témata pozvolna přecházejí v globální výpověď, jež nabízí snadné aplikace současných problémů s fiktivním utopickým příběhem. „*Během studií v USA jsem mezi školou a tenisem, díky němuž jsem měl stipendium, po večerech začínal psát, víceméně k odreagování*,” říká autor (narozen 1982 v Litoměřicích) k tomu, proč si od své úspěšné dráhy tenisty odkročil i k psaní poezie a prózy.

Gregory diVino

Lost At First Sight*S tebou v baru*

Goddess zmizela, jako ani nebyla, nebo byla kdysi a mě nečeří její vody minulý.

Princezz Lady vyvanulý parfum... a nešťastný volby mých dní,

kdy ty obrysy tváří a postav dekoltů a pasů vnořených v mý nitro... kdo je rozluští... nebo není nakonec ta podoba příliš podobná, abych v touze po dokonalosti nesešel vizuální stíny na řasách a nevyvedl ze stínů personu nepřiliš odlišnou od jiných také krásných.

Ta moje touha po 100% ženě není reálná, jen snová...

a co jsem, než snílek... nadoblačný.

Mrzí mě nedotažený skutky na poli partnerským.... a co chce snad básník – tvořit... a snít.

A k tomu mám dostatek prostoru a žena adorovaná... tu pomine... tu spočine... a drtí nitro... a ničí život... aniž by úmysl z její strany.

Barvy tohoto podzimu luští babí hádanku najednou a podzim bývá vždy silný.

Vnořit se do příběhu a vědět, že ty vyprchalý Ladies sou skončený affairs a tečky za nimi.

Šuměnky, vyšuměnky, okoralý chlebičky, láhev sektu.

S tím už zase koketuju, nebo nedá se odmítnout pozvání.

Groteskno ve své síti chytilo i mne

a rozehrávám partii příležitostného barového panáčkového idealisty.

Chytí-li se Madame Butterfly či ostatní, co to znaj.

Nezvu každou sukni na ten mok. A nezvu často.

Ale podléhám svodům podmanivým těch nektarů smyslnosti ve tvém vlnícím se boku...

A to ho pak do sebe vsadím s důrazem na zem.

Madamme, tvá vogue, vždy jsem zíral.

Na ty upnutý svody svalový hmoty... a čekat do mdloby.

Proto vypustím éter z těla
a chytám tě za sukni na zemi...

by bye and helloah ah

Next Text

Vyšel jsem ven a věděl jsem, že můžu jít kamkoli, že tvý paže už nejsou můj. Mohl jsem jít do každého baru sbalit teenage děvče a někdy jsem to udělal a někdy taky ne.

Protože když tě svírá dávná touha a bolest najednou, jsou nějaký měřítká jinačí, jsou ty děvčata rozpitý, jako když jsou v těch barech záclony dýmu... ve světlech utváří divotvorný obrazce... asi jako se svíjí a vlní má mysl, jako se svíjí hadi vašich existencí a pachutí, která zbývá, je dát si birell a v tom dýmu být a trpět.

Časem, až přijde hodina pozdější, naválí se noční ptáci, děvčata rozevlátý a mladý a mně je najednou jedno, že už mě berou, jako že jsem jinde, a je mi jedno, že jsou bezstarostný, protože já byl taky takový, než jsem si to zavařil. Časem poznám, že vše se hroutí a náhodný známosti, pohledy a útržky hovorů na baru... jsou v tobě... a plynou jako všední dny... jako trápení, jako věci známý i nechtěný bolesti, radosti vyvolený a pošetilsti mládí.

To neznamená, že já sám nejsem pošetilý, jsem ten bohém, co myslí jen svým egem na ty ženy a chce své blaho a štěstí skrze ně a dát jim sebe je ego, neboť je to hezké pro mne. Tedy užít si... Lásku... milování... vše tak sobecké a zistné.

A přece... když se ti dívám skrze oči... chci dobré pro TEBE, chci se ti rozdat svým okouzleným úsměvem... jak už to chodí... poznáme, že se k sobě náramně hodíme...

ale ouha... ta dálava daleká... cesta tvého přítele, co nepřestal tě brát ze zřetele, a ty jeho taky ne.

Máš pak volby mramorový... studený buď pro něj, nebo pro mne... jeden z nás zchvácen a zraněn tím potokem tvého citu, který teče tomu druhému do srdce.

Mám se tě ptát a posílat depeše... mám se cvičit v psaní... Ne. Netřeba. Víím, tvůj boyfriend je kluk, má pro tebe kouzlo toho mládí a já... zůstanu u svého osamělého šestého a následného a následného, dokud bar nezhasne ranní svítání a já na loži svým vzpomínáním, co bych ti provedl, kdybys byla vedle mne, a upřímně, jsem nad tím, jsem za tím a nějaké listy korintské... vaše ametysty Lady.

Pověz mi tedy, kdy zestárneš o pár týdnů, o pár staletí, abych si našel cestu k tvý nádherný čistý duši, když ve spěchu našich let nemáme čas počítat roky. Stávaj se věci divoký, věci a skutky nešťastný a koho to bolí než jen nás, protože jsme férový a ubližujeme jen každý sám své duši. Na druhého na druhý břeh nedoplavem a nedosáhnem posledním tempem, prohmátnem a vracíme se nešťastni, že dnešní noc končí a moje náruč zůstala prázdná a tvoje oči vlhký, dlaně teplý a něžný cukaj se mi při loučení.

Ahoj, uvidíme se snad ještě, zní ozvěny a pak jen kráčím do samoty, ověnčený tvými polibky a stisky ruky upřímný.

(Lost At First Sight, Liber-Ass 2010)

Gregory diVino (narozen 1974 v Litoměřicích, vl. jménem Jiří Tulis) žije a tvoří v Litoměřicích. První pokusy o literární tvorbu datuje do dob středoškolských studií. Po několika samizdatových „xeroxových“ sbírkách přišel na konci roku 2010 s básnickou sbírkou *Lost At First Sight* (Ztráta na první pohled; vyd. Liber-Ass). Píše o nočních barech, vzdálených ženách a věří všemu, co se vymyká realitě všedního dne.